

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

לפני כבוד השופטת אורלי מור-אל

התובע: פלוני (קטין)
באמצעות הוריו פלמוני ואלמונית

נגד

הנתבעות: 1. מדינת ישראל
2. עיריית יבנה

נגד

צדדי ג' בהודעת הנתבעת-1 (המדינה)
1. תוראב השקעות ופיתוח בע"מ
2. מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
3. שעשועים וספורט בע"מ
4. פטוריז הצללה ומתקני משחקים בע"מ

נגד

צדדי ג' בהודעת הנתבעת-2 (העיריה)
1. מדינת ישראל - משרד השיכון
2. אלמונית – אמו של התובע
3. פלמוני – אביו של התובע
4. עדי הדר ייזום, יעוץ וניהול כלכלי בע"מ
5. שעשועים וספורט בע"מ
6. תוראב השקעות בע"מ

נגד

צדדי ד' בהודעת צד ג' 1 (המדינה)
1. תוראב השקעות ופיתוח בע"מ
2. מנורה מבטחים ביטוח בע"מ
3. שעשועים וספורט בע"מ
4. פטוריז הצללה ומתקני משחקים בע"מ

נוכחים:

ב"כ התובע: עו"ד און רונין
ב"כ הנתבעת-1 מדינת ישראל: יצחק סטרולוביץ
ב"כ הנתבעת-2 עיריית יבנה: עו"ד אהוד דהאן
ב"כ צד ג' 1-1 וצד ד' 1-1 תוראב השקעות בע"מ: עו"ד הדר לוי
ב"כ צד ג' 2-2 וצד ד' 2-2 מנורה מבטחים ביטוח בע"מ: עו"ד זיו פרינץ
ב"כ צד ג' 3, צד ג' 5 וצד ד' 3-3 שעשועים וספורט בע"מ: עו"ד קונפורטי
ב"כ צד ג' 4, וצד ד' 4 פטוריז הצללה ומתקני משחקים בע"מ: עו"ד דוד הרצוג
ב"כ צד ג' בהודעת הנתבעת-2 עדי הדר ייזום, יעוץ וניהול כלכלי בע"מ: עו"ד חיה בראון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

פסק דין

בשטח העיר יבנה יזמה והקימה מדינת ישראל גן משחקים לתפארת לטובת ילדי העיר. בחלק הגן שהוקצה לפעוטות בגילאים 0-6 הוקמה קרוסלה יפיפייה ומושכת עין.

תביעה זו עניינה נזקי גוף שנגרמו לתובע, פעוט בן 11 חודשים, שנכווה בידיו ובברכיו לאחר שזחל על רצפת קרוסלה הנמצאת במפלס אחד עם הקרקע, בגינת המשחקים שהוצגה כמותאמת לגילו.

תמצית העובדות וטענות הצדדים

1. התובע יליד 2014 (להלן: "הקטין") הובא על ידי המטפלת שהשגיחה עליו באותה תקופה, בתאריך 17/6/15, בהיותו בן כ- 11 חודשים, לגינת שעשועים בשטח הנתבעת-2 (להלן: "העירייה"). במהלך שהותו בגן, זחל הקטין לעבר קרוסלה המצויה בגובה הרצפה (להלן: "הקרוסלה"), ונכווה בכפות ידיו ובברכיו. הקטין נלקח לטיפול רפואי בקופת החולים, קיבל טיפול ראשוני ושוחרר לביתו. למחרת האירוע בשעות הערב עלה חומו של הקטין, והוא אושפז עם מה שאובחן לאחר מכן כחיידק בדמו. הקטין היה מאושפז בבית החולים במשך מספר ימים טופל בתרופות חזקות וחייב נצלו. לאחר מכן המשיך הקטין במעקב בקהילה בנוגע לטיפול וריפוי הכוויות. לתביעה לא צורפה חוות דעת רפואית ולא נטען להיוותרותה של נכות צמיתה. בכתב התביעה נטען, שהקטין נכווה כוויות בדרגה 2-3 כאשר ידיו נדבקו אל הקרוסלה מייד כאשר שם אותן בשל כך שזו להטה מחוס, בשל העדר הצללה מתאימה ו/או שימוש בחומרים בלתי תקינים וכן נטען לרכיבי רשלנות נוספים. בנוסף נטען להעברת נטל הראייה מכוח "הדבר מדבר בעדו".

בכתב התביעה נטען עוד, שלאחר האירוע גודרה הקרוסלה ונאסר לעשות בה שימוש. ראש העיר התקשר להוריו של הקטין והצר על האירוע וברבות הימים תוקנה הקרוסלה על-ידי העירייה בכך שרצפתה רופדה במשטח מבודד.

ב"כ הקטין פנה טרם הגשת התביעה לעירייה, זו הפנתה אותו למדינת ישראל (להלן: "המדינה") כמי שתכננה את הגן והקימה אותו וזו הפנתה אותו חזרה לעירייה, בטענה שהגן נמסר לפיקוחה ושליטתה, ומשכך הוגשה התביעה נגד שתי הנתבעות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

2. בכתב ההגנה מטעמה לא הכחישה המדינה שהגן הוקם על-ידי חברה קבלנית במסגרת התקשרות חוזית עם מדינת ישראל – משרד הבינוי והשיכון, ואולם נטען שהגן נמסר סופית לעירייה בתאריך 10/2/15, כארבעה חודשים בטרם האירוע משכך לא קיימת לה כל אחריות לתאונה.

3. בכתב ההגנה מטעמה טענה העירייה שלפי האמור בכתב התביעה התאונה התרחשה בעיר ראשון לציון ולאור האמור יש לדחות את התביעה נגדה וזאת על אף שעובדתית (כפי שיתברר בהמשך) לא הייתה כלל מחלוקת שראש העיר התקשר להוריו של הקטין, לא הייתה מחלוקת לגבי מיקום הקרוסלה ולגבי תיקונה על ידי העירייה והאירוע עצמו הניב גם מספר לא קטן של כתבות בעיתונים. בנוסף, הכחישה העירייה את כל האמור בכתב התביעה, טענה שהגן נמסר לה רק חודשים לאחר האירוע וכי ככל שהיה פגם בקרוסלה מדובר בפגם בייצור אשר אחראים לו גורמים אחרים. כן נטען לרשלנות הורי הקטין.

4. הן המדינה והן העירייה, הגישו הודעות צד ג' לשורת גורמים, אשר לטענתן ככל שתקבע אחריותן, הם אלו שיצטרכו לשאת בסכום הנזק.

המדינה הגישה הודעת צד שלישי נגד ארבעה גורמים –

חברת תוראב השקעות ופיתוח בע"מ (להלן "תוראב"), מי שהייתה לטענת המדינה הקבלן הראשי בגן המשחקים במסגרת התקשרות חוזית עם מדינת ישראל. לפי הטענה, תוראב הייתה אחראית להתקנת גן השעשועים לרבות הקרוסלה והיה עליה למסור את הגן על מתקניו לעירייה להמשך תחזוקה ואחריותה כשהוא תקין, בטוח לשימוש וללא מפגעים. המדינה הדגישה את חבוייתה החוזיות של תוראב בהסכם בין השניים, לרבות חובת שיפוי המדינה לו תתבע.

מנורה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "מנורה") – שהייתה לפי הטענה מבטחת שהנפיקה פוליסה תקפה מסוג עבודות קבלניות שהורחבה לבטח את גם אחריות המדינה.

חברת שעשועים וספורט בע"מ (להלן: "שעשועים וספורט"), שהייתה לפי הטענה מי שייבאה וייצרה את הקרוסלה, בנתה והתקינה אותה. חברת תוראב התקשרה עם חברת שעשועים וספורט כקבלן משנה, לצורך בניית והקמת גן השעשועים לרבות הקרוסלה.

חברת פטוריז הצללה ומתקני צלילה בע"מ (להלן: "פטוריז"), מי שהייתה אחראית להתקנת מערכת ההצללה בגן השעשועים, בהתאם להתקשרות שהייתה לה עם חברת תוראב.

העירייה הגישה הודעות צד שלישי נגד ששה גורמים –

מדינת ישראל – בטענה שהיא זו האחראית על גן השעשועים במועד האירוע.

הוריו של הקטין – בטענה שהם אלו שהיו אחראים לאירוע, שעה שלא השגוהו על הקטין.

עדי הדר ייזום, יעוץ וניהול כלכלי בע"מ – (להלן: "עדי הדר") – שלפי הטענה הינה חברת הפיקוח והניהול אשר נשכרה לנהל ולפקח על הפרויקט לרבות בהיבט הבטיחותי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

- שעשועים וספורט ותוראב, כלפיהם גם המדינה הגישה הודעות צד שלישי, כמפורט לעיל.
- מדינת ישראל בתגובה להודעת צד ג', חזרה והגישה הודעות לצדדים רביעיים כלפי אותם גורמים אליהם הגישה הודעה לצדדים שלישיים.
- כל הצדדים השלישיים והרביעיים הכחישו את אחריותם, טענו שמדובר בקרסולה שקיבלה את אישור מכון התקנים ולחלופין והטילו את האחריות זה על זה.
5. כמפורט כבר לעיל המדובר בתיק ללא נכות, כאשר הפיצוי ממילא מוגבל בהיקפו. חרף האמור כל הניסיונות הרבים והממושכים להביא את הצדדים לידי הסכמות על פיצוי בסכום מתון יחסית, במסגרת הדיונים בתיק זה, במסגרת הצעות פשרה כתובות ומנומקות ובמהלך דיון פישור ממושך שנערך לפני שופטת אחרת, כשלו, כאשר הצדדים הטילו את האחריות זה על זה וניהלו ויכוח עקר על פער של אלפי שקלים בודדים, ביודעם שלו תתקבל התביעה סכומי האגרה וההוצאות עשויים לעלות עשרת מונים על הפיצוי המוצע.
- בנסיבות שהתהוו נוהלו שבע ישיבות בתיק, מתוכם שלושה דיוני הוכחות, בהם העידו עשרה עדים, כאשר הפרוטוקול בתיק כולל 182 עמודים (פרוטוקול מתאריך 30/11/2020 יכונה להלן "פרוטוקול-1"; פרוטוקול מתאריך 4/1/21 יכונה להלן: "פרוטוקול-2"; פרוטוקול מתאריך 26/4/21 יכונה להלן: "פרוטוקול-3").
- אכן זכותם של בעלי דין לנהל הליך עד תום, גם כאשר מדובר בתביעה שעניינה בסכומים נמוכים יחסית ובעלות הליך שעתידה לעלות על סכום הפיצוי, אך קשה שלא להצר על ניהול הליך לא מידתי ואגרסיבי כלפי הורים שכל חטאם בכך שהתירו לבנם הפעוט לשחק בגינה המותאמת לגילו, הכל על ידי גופים שחלקם הם גופים ציבוריים וכאשר הוצאות ניהול ההליך נופלות בסופו של דבר על כתפי הציבור.
6. גם בתום ההליך, ובמסגרת הסיכומים נותרו הצדדים בעמדותיהם אשר בעיקרן גורסות שהאשם מוטל על ההורים, ומכל מקום שעה שהקרוסלה קיבלה את אישור מכון התקנים, לא יכולה להיות מוטלת עליהם כל אחריות. נוכח עמדה זו אין מנוס אלא להכריע בטענות הרבות שהעלו.
7. אקדים ואציין שלאחר בחינת מכלול הראיות שהובאו באתי לידי מסקנה שדינה של התביעה להתקבל, שעה שברי לכל בר דעת שפעוט שנוגע במתקן משחקים במתחם הגן שהוצג כמותאם לגילו אינו אמור לסבול מכוויות משמעותיות בשל נגיעה באותו מתקן. במהלך ניהול ההליך הסתבר שהגורמים האחראיים שמו יהבם באישור מכון התקנים הא ותו לאו ולא השכילו להפעיל שיקול דעת עצמאי ולהבחין מבעוד מועד בסכנה שיכולה להקים קרוסלה שרצפתה עשויה ממתכת המוצבת במתחם גן שיועד לפעוטות בגילאים 0-6 וזאת אגב מזג האוויר במדינת ישראל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

התאונה

8. בנוגע לנסיבות האירוע, העידה המטפלת שהשגיחה על הקטין, עדת ראייה שהייתה במקום והוריו של הקטין שהגיעו מייד לאחר מכן לקופת החולים ולא היו עדים ישירים לאירוע.

לנוכח הטענות שהעלו הצדדים בנוגע למהימנות עדי התביעה, אקדים ואדגיש שעדותם של עדי התביעה מהימנה בעיני, התרשמתי שהם מעידים עדות אמת על הדברים כהווייתם. העדים העידו בצורה ברורה ונחרצת, והשיבו על כל שאלה שהתבקשו גם לנוכח האשמות חוזרות ונשנות שהוטחו בהם בניסיון להעביר אליהם את האחריות, במקום שכל המומחים לדבר כשלו. ניכר היה שמדובר מי שלא בטובתם נקלעו לתאונה אומללה בה נפגע הקטין.

עדותם של ההורים שלא היו במקום היא בגדר עדות שמיעה, ומשכך יש להכריע בנוגע לנסיבות התאונה בהתאם לעדויות המטפלת ועדת הראייה והראיות הנוספות שהובאו.

9. המטפלת סיפרה בתצהירה שבמסגרת טיפולה בקטין, שנעשה לצד טיפולה בבתה שהייתה גדולה ממנו בחודשיים ירדה אתו ועם הבת אל גינת המשחקים הסמוכה למקום מגוריה על מנת שייחנה מהאוויר הנקי. עם הגיעה לגינה פרסה על הרצפה מחצלת, והניחה משחק או שניים על מנת לגרות את הפעוטות לזחילה. בהתאם לתיאורה הקטין החל לזחול מסביב והיא הלכה אחריו ולא הורידה ממנו את עיניה, כאשר הגיע לקרוסלה, הוא זחל ועלה על רצפתה ומיד החל לצרוח והיא הושיטה את ידה והרימה אותו והייתה מזועזעת מהמראה שראתה. על כפות ידיו ועל רגליו היו כוויות ועורו אשר נדבק לרצפת הקרוסלה נתלש. המראה היה כל כך נורא עד שהחלה לזעוק לעזרה.

עדת הראייה, שהייתה במקום, גם היא אמא בחופשת לידה, שהכירה את המטפלת מן השכונה, סיפרה בתצהירה שפגשה את המטפלת בגינת המשחקים. בשלב מסוים היא ומטפלת, הלכו לאזור בו מצויה הקרוסלה, מאחר שבאזור זה היה די מרחב כך שהן תוכלנה לפרוש מחצלות ולתת לילדים לזחול. לדבריה, פתאום שמעה את המטפלת צורחת ואת הקטין בוכה, ניגשה וראתה שידיו ורגליו של הקטין נכוו קשות והעור התקלף מהן ודימם. המטפלת ביקשה ממנה שתשגיח על בתה ולקחה את הקטין לקופת החולים.

10. המסמך הרפואי הראשון בעניינו של הקטין נרשם ביום האירוע, ותועד בו: **"היום בשעות הצהריים תוך כדי משחק בגן ילדים נגע עם שתי כפות ידיים במשטח חם. מייד בכה, מייד כפות ידיים התנפחו מייד הובא על ידי גננת למרפאתי"**. מתוך המסמכים הרפואיים שהוגשו עולה שגליון האחות לצורך טיפול בקטין נפתח לראשונה בשעה 12:33 (עמ' 42 לתיק מוצגי התובעים), משכך האירוע התרחש בסמוך לשעה זו.

11. בעדותה הבהירה המטפלת שהייתה בקשר עין רציף עם הקטין והסבירה שלא ראתה כל סכנה בקרוסלה המצויה במפלס אחד עם הקרקע. המטפלת השיבה שלא עלה בדעתה שבגנה שרשום

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

שהיא מותאמת לגילאי 0-6 היא צריכה להיות בלחץ מזה שהקטין יכנס לקרסולה. כאשר הוטח בה שלו היו ילדים אחרים במקום, הקטין יכל להיפגע כתוצאה מסיבוב הקרוסלה, הסבירה שהם היו במקום לבד, הקרסולה כבדה, הקטין לא היה מסוגל להיזז אותה בעצמו.

המטפלת אישרה שהייתה בגינה גם עם בתה הקטנה ויכול שברגע אחד תשומת ליבה היא לילד אחד, אבל היא תמיד כוונה אותה לאותם מקומות. לדבריה, לא היה מצב שילד אחד בגינה בצד אחד וילד אחר בצד שני. המטפלת השיבה שהייתה בקשר עין רציף עם הקטין מהרגע שהחל את הזחילה ועד שהגיע לרצפת הקרוסלה ומאז שנגע בקרוסלה עד שהתחיל לבכות 2,3,4 שניות, היא מיד הרימה אותו ופשוט הזדעזעה ממה שראתה.

המטפלת עומתה שוב ושוב עם הטענה שלא הייתה בקשר רציף עם הקטין והשיבה: "כל הזמן, אני מסתכלת, אם שנייה עשיתי לא יודעת מה, נתתי מוצץ לע' או עשיתי משהו אחר אני לא יודעת, לא זוכרת להגיד לך בדיוק מה עשיתי באותה שנייה. אני זוכרת תמיד שהוא היה בטווח הראייה שלי, תמיד, אין דבר כזה שלא" (פרוטוקול-1, עמ' 84 שורה 3 ואילך).

המטפלת שבה והסבירה שהייתה מאוד קרובה במרחק של מטר שני מטר מן הקטין (שם, עמ' 91 שורה 4 ואילך), "שמעתי אותו צורח, תוך שנייה וחצי, 2, 3 שניות הייתי אצלו, זה מה שאני יכולה להגיד לך. להגיד לך בדיוק מטרים, אני לא יושבת עם מטר ומוודדת... ראיתי אותו לפני זה כמובן, עוד הפעם, הייתי איתו תמיד בקשר עין אבל הצרחה שלו זה מה שהרתיע אותי. כאילו אני רואה אותו, הכל בסדר, הילד, מה, כרגיל, פתאום הוא צרח את הצרחה הזאת אז מן הסתם עכשיו משהו לא בסדר, עד עכשיו הכל היה נפלא" (שם עמ' 91 שורה 3 ואילך).

הוטח במטפלת שוב ושוב שלא נעשה בקרסולה שימוש ליעוד שלה והיא הסבירה: "אם אתה בסופו של דבר, אני בתוך הקרוסלה יושבת, רוצה לסובב אותה, אני אשתמש בה ליעוד. תלך לחדר כושר, תעלה על מתקן שאתה לא מכיר, אתה עולה, יורד, רצית לראות מהו. פה הוא אפילו לא עלה, הוא בסך הכל, בגובה שלו זחל, גינה, גן שעשועים, הכי רלוונטי, מצטערת" (עמ' 93 שורה 8 ואילך). המטפלת הסבירה שלזחול בגינה ציבורית זה לא אמור להיות מסוכן.

המטפלת נשאלה על שיקול הדעת שהפעילה והאם הייתה עושה זאת שוב, כאשר היא רואה קרוסלה עם רצפה ממתכת והסבירה (פרוטוקול-1, עמ' 85, שורה 8 ואילך):

"ת: כן, זה לא משהו שאני רואה בו משהו פסול. אני לא חשבתי לרגע לבדוק אם היא חמה, זה לא פעם ראשונה שאני נמצאת בגינה הזאת. הייתי יורדת לשם ברמה היומית, היה לי עגלול, הייתי יורדת איתם קבוע, באמת שלא חשבתי שיכול לקרות משהו כזה, לרגע לא עלה במוחי מחשבה כזאת. מה, זה משהו שהייתי עושה ברמה היומית, למה, ש: כן, אבל את מבינה שאת שיניית את השימוש ביעוד של הקרוסלה. קרוסלה מיועדת לישיבה, ת: מה זאת אומרת? רשום 0-6, אני אמורה ל, סליחה. ש: לא, לא רשום גיל, בסדר, אבל קצת להפעיל שיקול דעת כי קרוסלה, ת: איזה שיקול דעת? השיקול דעת שלי מצוין. ש: תסכימי איתי שגם מתקן שהוא מאוד בטיחותי, ילד מטפס עליו, יכול ליפול וייגרם נזק, נכון?"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

ת: אז כמו שאמרתי, על המגלשה אני מאחוריהם כי אני יודעת שהם יכולים ליפול אחורה במדרגות, בסיטואציה הזאת לא היה לי שום סיבה לחשוב שמשוהו יכול לקרות".

12. עדת הראיה סיפרה בעדותה, שהן ישבו יחד, פרשו מחצלות הוציאו את המשחקים הקטין החל לזחול והמטפלת רצה אחריו, היא בדיוק התעסקה עם הבן שלה ולא ראתה בדיוק מה קרה אבל שמעה את הקטין צורח בוכה בהיסטריה. אשר למרחק של המטפלת מהקטין, הסבירה: "היא הייתה צמודה, היא ממש הייתה צמודה אליו, היא רדפה אחריו, היא הייתה צמודה אליו לגמרי" (עמ' 70 לפרוטוקול-1, שורה 30 ואילך). העדה נשאלה כמה זמן היה הקטין על הקרסולה עד שהתחיל לצעוק והשיבה: "אני לא ראיתי שהוא ממש נעמד על זה עם הרגליים והידיים אבל אני ראיתי שהיא ממש הייתה במרחק של פסיעה משם ואז הוא כנראה הגיע לשם, ואז אני שמעתי צרחות אז ישר הסתובבתי, ראיתי את כל הדרמה וכשבאתי לראות מהר מה קרה אז ראיתי אותו בלי כל העור שלו בזה, ממש היה מקולף ועם דם והילד צרח בהשתוללות, זה בכי שלא שמעתי מעולם" (שם, עמ' 71 שורה 5 ואילך). העדה השיבה שאינה יודעת מה בדיוק עשתה המטפלת באותה השנייה אבל שמעה את הקטין צורח צרחות אימים והיא ראתה את המטפלת מאוד קרוב, וכן ראתה אותה רודפת אחרי הקטין בוודאות.

העדה נחקרה ארוכות על סבירות מתן רשות לילד בגיל כזה לטפס על הקרסולה ושבה והשיבה שאינה רואה כל מניעה לכך ולא נשקפה לו כל סכנה: "אני לא מסכימה איתך, אני אגיד לך למה, זה היה שעת בוקר, היינו שם לבד, לא היה עוד ילדים, לא היה שום סכנה חוץ מהילד שלי והילדים שהיא הייתה איתם. הגינה הייתה ריקה לחלוטין, עוודנו זחילה, רצינו ללכת לשם, רצינו מתקנים. יש שם שלט ענק של גילאי 0-6, לא ראינו שום דבר לא תקין, אני עד עכשיו הולכת לגינה הזאת, הכל בסדר, זה גינה שמיועדת לילדים" (שם, עמ' 71, שורה 21 ואילך). "אני כל מה שמבחינתי יש בגינת שעשועים והוא תקין ויש לי שלט ענק 0-6 נראה לי בסדר להביא את הילד שלי. תשמע, איפה נשים אותם? למה לא?" (שם, עמ' 73 שורה 17 ואילך). העדה גם השיבה שאין סכנה בקרוסלה ואין אפשרות שאצבעות הקטין תטפסנה ברווח בין החלק שמסתובב לרצפה. העדה שבה והסבירה שאף אחד לא צפה שהרצפה תהא רותחת ברמה כזו.

13. גם אמו ואביו של הקטין העידו שלא ראו כל פסול בכך שהקטין יזחל על רצפת קרוסלה בשטח גן ציבורי שמיועד לילדים בני 0-6, ובלשונה של האם, כאשר נשאלה אודות מתן רשות לקטין לזחול במשטחים שונים כמו חוף הים, או רצפת מדרכה: "לא, אבל כשאתה נותן לילד להיות על רצפה של גן שעשועים המצב שונה ואני לא מצליחה לראות איך אתה לא רואה את זה, אבל כנראה כי זה קשור לעובדה שאתה מייצג את הצד השני, מלצאת משטח הגן המצב מאוד שונה, ואף, לדעתי, אדם סביר לא מעריך שקרוסלה יכולה להגיע לטמפרטורה שגורמת לנזק....ושוב, הכל בתוך הקונטקסט של גן חדש, תקני, מודרני" (פרוטוקול-1, עמ' 20 שורות 14 ואילך).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

14. הנתבעות ויתר הצדדים מבקשים לערער את מהימנות העדויות שנשמעו, בטענה שמדובר בעדים בעלי אינטרס, כאשר הסתבר שהמטפלת ועדת הראיה שוחחו טרם כניסתן לאולם בית המשפט לעדות וכאשר נטען שהמטפלת לא דווחה על הכנסתה מהטיפול בקטין. אכן הסתבר שהמטפלת ועדת הראיה שוחחו טרם כניסתן לאולם על נסיבות האירוע ויכול שעדת הראיה ראתה את תצהיר המטפלת ואולם בכך אין כדי לפגוע במהימנותן. שמעתי את הסבריהן הארוכים, ונוכחתי שמדובר בהתנהלות שנעשתה בתמימות, אגב ההתרגשות וחשש של כל אחת מהן ממה שעומד להתרחש בדיון ולא מדובר בתיאום עדויות, מה גם שהדברים פורטו בתצהירים קודם לכן.

כפי שהקדמתי וציננתי התרשמתי שעדי התביעה כולם הם עדים מהימנים, שתיארו את נסיבות האירוע כהווייתן, נסיבות שנאמרו מייד סמוך לאחר האירוע גם בעת פניית הקטין לטיפול רפואי, ואין כל יסוד לקבוע שהקטין נפגע בנסיבות אחרות. שוכנעתי על סמך העדויות שנשמעו שמדובר במטפלת אחראית, שהייתה במרחק קצר מאוד מהקטין, לא ראתה כל פסול בלתת לקטין לזחול בשטח הגן ואכן אין פסול כזה, בגינה המיועדת לפעוטות. המטפלת ניגשה אליו מייד כאשר נוכחה שהוא בוכה ועד שבכה לא יכלה להבין שמשוהו אינו קשורה. השאלה אם דווחה המטפלת על הכנסותיה, אינה מענייניו של איש, ואין בה כדי לפגוע במהימנותה.

שוכנעתי שהמטפלת, עדת הראיה ואף ההורים לא העלו על דעתם שיכול ויש בעייה כלשהי לתת לקטין לזחול בגינה שהוגדרה כגינה המיועדת לילדים בגילאים 0-6, ולא העלו על דעתם שיכול וקיים איסור נגיעה במתקנים החדשים והנוצצים. כפי שעוד יפורט להלן, גם מומחי הנתבעים שמשימתם היא הצבת מתקנים בטיחותיים שעליהם החובה המקצועית והחוקית לבדוק את כל היבטי המתקן עליו הם אחראים בשים לב למקום הצבתו ולחומרים מהם הוא עשוי ולא לפעול כסומא באפילה אחר תו התקן, טענו זה אחר זה, שלא העלו על דעתם שהמתקן עשוי להתחמם בצורה כזו – ועל זה יאמר אם בארזים (שזה תפקידם) נפלה שלהבת, מה יגידו אזובי הקיר?

15. בהסתמך על העדויות שנשמעו ולא נסתרו על ידי עדויות הנתבעות והצדדים האחרים ניתן לקבוע ממצאים כדלקמן:

- א. מדובר בגינה חדשה יחסית שהוקמה על ידי מדינת ישראל בשטח העירייה, אמורה הייתה להימסר לידי העירייה (לגבי מועד המסירה יש מחלוקת אשר תבורר בהמשך).
- ב. מתוך הראיות שהוגשו עלה שהגינה הושלמה לערך בחודש פברואר 2015 ובעת התאונה הגינה הייתה פתוחה לשימוש הציבור הרחב.
- ג. בשים לב למועד השלמת הגינה ומועד התאונה, הרי שהיה זה הקיץ הראשון בו הגינה הייתה פתוחה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

- ד. התאונה התרחשה בתאריך 17/6/15, בסמוך לשעה 12:00 וזאת לפי עדויות המטפלת, ההורים והשעה שמצויינת במסמכים הרפואיים.
- ה. מדובר בתקופה בה יכולים להיות ימים חמים ואולם עדיין אין המדובר בשיא הקיץ ולא הובאה על ידי הצדדים ראיה כלשהי שהיה מזג אוויר חריג או טמפרטורות קיצוניות באותו היום.
- ו. הקרוסלה הרלוונטית הייתה מצויה במתחם בגינה שהוגדר ככזה המיועד לגילאי 0-6, בהתאם לשילוט המצוי במקום.
- ז. לא הייתה אזהרה כלשהי על המתקנים בנוגע לאופן השימוש בהם ובפרט לא היה כל שילוט המתריע מפני אפשרות התחממות רצפת הקרוסלה.
- ח. המטפלת הגיעה לגינה עם בתה והקטין, פרסה מחצלת ונתנה לפעוטות לזחול מסביב כאשר היא בהשגחה מתמדת על שניהם.
- ט. הקטין הגיע לקרוסלה זחל עליה ומיד התחיל לצרוח כיוון שנכווה קשות, כוויות בדרגה 2 לפחות בכפות ידיו וכוויות נוספות קלות יותר בברכיו.
- י. מרגע הנגיעה בקרוסלה עד גרימת הכוויה והרמתו על ידי המטפלת, חלף פרק זמן קצר בלבד.
- יא. על פי עדויות המטפלת ועדת הראיה אני קובעת, המטפלת הייתה במרחק קצר מהקטין בין מטר לשניים, בקשר עין עם הקטין ונגשה אליו מיד כאשר הבינה שיש בעיה, הרימה אותו ולקחה אותו לטיפול. אינני מקבלת את הטענה שהמטפלת הייתה עסוקה עם בתה או הסבה תשומת ליבה מהקטין. שוכנעתי מעדותה של המטפלת ומעדות עדת הראיה שהיא הייתה בקשר עין רציף עמו.
- יב. הוכח בוודאי באמת המידה של מאזן הסתברויות, שהקטין נכווה מרצפת הקרוסלה שהייתה לוחטת לאחר שנגע עם ידיו ועם ברכיו במשך פרק זמן קצר ביותר ברצפת הקרוסלה.
- יג. מייד לאחר התאונה הקרוסלה נחסמה לשימוש על ידי העירייה ובהמשך גם תוקנה ככל הנראה על ידי כך שרצפתה כוסתה במשטח המונע את מעבר החום או צביעת רצפתה בצבע מתאים (ראו עדות העד מטעם העירייה מר מוטי לוי, פרוטוקול-2, עמ' 139 שורה 12 ואילך, עדות מר אוסטרובסקי מטעם חברת עדי הדר).
- השאלה הבאה שיש לברר האם בנסיבות שפורטו האירוע מקים אחריות, או שמא כוויה של פעוט מרצפת הקרוסלה, הינה תוצאה סבירה ומתבקשת לאחר ביקור בגן שעשועים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

סוגיית האחריות

16. התובעים טוענים בסיכומיהם שפעוט בן 11 חודשים שמבקר בגינת משחקים ציבורית אינו אמור לספוג כוויות בעת שידיו ורגליו נוגעות במתקן קרסולה המיועדת לפעוטות בני גילו, ומכאן יש לקבוע שקיימת אחריות. התובעים דוחים מכל וכל את הנסיון להטיל את האחריות על הורי הקטין והמטפלת. התובעים טוענים שיש להחיל בנסיבות המקרה את הכלל בנוגע ל"דבר מדבר בעדו" ולחלופין לקבוע שהתקיימה רשלנות ואף הפרת חובה חקוקה.

17. הנתבעות והצדדים האחרים התרכזו בטענה שעניינה אחריות הורי הקטין והמטפלת וטענו שמדובר בגן תקני לכל דבר ועניין, שקיבל את אישור מכון התקנים ולא הוכחה התרשלות כלשהי, ולחלופין מקום הטילו את האחריות זה על זה. חברת תוראב אף מקשה ומעלה שאלה, האם מתקן שחומריו נבחרו בקפידה על ידי מהנדסים מומחים בתחום מתקני שעשועים שהתקנתו אושרה על ידי מומחים מקצועיים ואשר נבדק במעבדה ייעודית של מכון התקנים ואושר לשימוש יכול שתמצא רשלנות בעניינו או יחשב כמוצר מסוכן?

18. עוד בטרם כניסה לנבכי הראיות של הנתבעות והצדדים האחרים ועל מנת לקצר את הדיון ולמקדו, אצא מתוך הנחה, שאכן הוכח באמת המידה של מאזן הסתברויות, שהגן כולו וגם מתקן הקרסולה אושרו על ידי מכון התקנים טרם פתיחתם לקהל הרחב. מתוך הראיות עולה שהיו שפע אנשי מקצוע שאמורים היו ולטענתם אף בדקו את איכות מתקני השעשועים שהוצבו בפארק לרבות מתקן הקרסולה, ואולם איש מבעלי התפקיד, שביקרו / אישרו / בדקו את המתקן, לא ראה לבדוק, לא העלה על דעתו או בחן אפשרות לסכנה כלשהי מרצפת המתקן העשויה מחומר מתכתי ביום שמש חם, אשר ידוע שרבים הימנו פוקדים את מדינת ישראל בימי הקיץ. כפי שעוד יפורט להלן כל אותם אנשי מקצוע נתלו בתו התקן הא ותו לאו ולא ראו כל צורך להמשיך ולבחון את בטיחות המתקן על אף המקום והאופן בו הוצב, ושעה שהמקום הוגדר כמתאים לפעוטות החל מגיל 0.

19. התביעה נשוא תיק זה נשענת בעיקרה על עוולת הרשלנות, הקבועה בסעיפים 35-36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], תשכ"ח-1968 (להלן: "פקודת הנזיקין"). בקביעת האחריות בעוולת הרשלנות, מתעוררות, כידוע, שלוש שאלות. האחת - האם המזיק חב חובת זהירות לניזוק, השנייה - האם הפר את אותה חובת זהירות והשלישית - האם הפרת החובה היא שגרמה לנזק. שאלת קיומה של חובת זהירות נבחנת על-ידי מבחן הצפיות, הטומן בחובו שני היבטים. ההיבט העקרוני, בו ניתנת תשובה לשאלה האם ביחס לסיכון מסוים קיימת חובת זהירות מושגית וההיבט הפרטני, בו ניתנת תשובה לשאלה, האם ביחס לניזוק פלוני ונסיבותיו של אירוע מסוים, קיימת חובת זהירות קונקרטית (ע"א 145/80 שלמה ועקנין נגד המועצה המקומית בית שמש (9/11/82) (להלן: "עניין ועקנין")).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

נדמה שלא יכולה להיות מחלוקת של ממש שלגורם שיוזם ומתכנן גן השעשועים, לבעל השליטה על המקרקעין ועל הגן, למייבא המתקן, המתקין, המתחזק שלו ולגורמים האחראים על הבטיחות קיימת חובת זהירות מושגים כלפי הילדים והוריהם המבקשים לעשות שימוש במתקני הגן.

באשר לקיומה של חובת זהירות קונקרטיית של כל אחד מהגורמים, יש לבחון את נסיבותיו של המקרה הנדון ואת תפקידיו אגב תכנון הגן ובטיחות המתקנים בו. חובת הזהירות הקונקרטיית, נקבעת על-פי מבחן הצפיות. השאלה היא, אם אדם סביר יכול היה לצפות בנסיבותיו המיוחדות של המקרה את התרחשות הנזק, ואם התשובה על כך היא בחיוב, אם אדם סביר צריך היה, כעניין שבמדיניות, לצפות את התרחשותו של אותו נזק (עניין ועקנין דלעיל).

בקביעת חובת הזהירות הקונקרטיית יש לזכור, שלא כל נזק צפוי (מבחינה פיסית) הוא נזק שיש לצפותו (במישור הנורמטיבי). חיי היום-יום מלאים סיכונים, אשר לעתים מתממשים וגורמים נזקים, מבלי שיוצרי הסיכונים יישאו באחריות בנוזיקין. הטעם לכך הוא, שאותם סיכונים טבעיים ורגילים הם לפעילות האנוש המקובלת, ובגינם נקבע, כעניין של מדיניות משפטית, שחובת זהירות קונקרטיית אינה מתגבשת. סיכונים אלו סבירים הם, וחיי חברה מתוקנים לוקחים את קיומם בחשבון. עד כמה שסיכונים אלו טבעיים הם ורגילים לאותה פעילות, אין בגינם אחריות. הדין אינו מטיל חובת זהירות קונקרטיית בגין סיכונים סבירים, ורק בגין סיכון בלתי סביר מוטלת חובת זהירות קונקרטיית, הוא אותו סיכון, אשר החברה רואה אותו במידת חומרה יתירה, באופן שהיא דורשת שיינקטו אמצעי זהירות סבירים כדי למנוע (עניין ועקנין). לעיתים קרובות נפסק שנפילות ופציעות ילדים אגב משחקים בגן שעשועים הם בבחינת סיכונים סבירים שיש לקחת את קיומם בחשבון ואין להטיל בגינם אחריות.

20. במקרה דנן, לאחר ששמעתי את העדויות ועיינתי במכלול החומר המצוי בתיק, הגעתי לכלל מסקנה שעלה בידי התובעים להוכיח קיומה של חובת זהירות קונקרטיית וקיומה של התרשלות והפרת חובת הזהירות הקונקרטיית כלפיהם. זאת שעה שהסתבר, שבגינת שעשועים המיועדת לגילאים 0-6 הותקנה קרסולה אשר רצפתה עשויה חומר מתחמם עד כדי גרימת כוויות של ממש באבריהם של פעוטות שביצעו פעולה סבירה לחלוטין של נגיעה ברצפת הקרוסלה.

מדובר במתקן שהעמיד את המשתמשים בו בסכנה וניתן לקבוע על פי הראיות שהובאו הן מבחינה עובדתית והן מבחינה נורמטיבית שבידי הגורמים האחראיים היה לבדוק ולוודא שכל חלקי המתקן שהם מציבים בגינת משחקים שלפי הגדרתה מיועדת לפעוטות בטוחים לשימוש. כלל שהיו עושים כן ניתן היה למנוע את הפגיעה והנזק.

התובעים לא תמכו את תביעתם בחוות דעת מומחה אולם בכך אין לאיין את המסקנות המתבקשות. אכן לעיתים השאלה האם מדובר במפגע או ליקוי יכולה להיות מוכרעת בהתאם לחוות דעת מומחה ואולם חוות דעת כזו אינה הכרחית בכל מקרה ומקרה והלכה למעשה, מדובר בהכרעה עובדתית ונורמטיבית בהתאם למכלול העדויות שנשמעו. חוות דעת מצד זה או

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

אחר יכול ויהא בה כדי לתרום להכרעה אך אין מדובר בראיה מרכזית שאין בילתה לצורך הקביעה האם אכן במפגע עסקי. השאלה שיש לברר היא האם התובע עמד בנטל המוטל עליו באמת המידה של מאזן הסתברויות (השוו: בתא (הרצ'י) 31498-08 **שהם כוכבי נ' מלון "הרודס"** (13/11/13); תא (ת"א) 30703-05-16 **פלונית נ' עירית אור עקיבא** (17/1/19) ערעור שהוגש על פסק הדין נדחה בהסכמה (ע"א 42507-02-19)).

במקרה דנן, תוצאת האירוע, בגדרו נגרמו כוויות משמעותיות לקטין שנגע ברצפת הקרוסלה, מעלות שרצפת הקרוסלה התחממה לרמת חום בלתי סבירה, עד כדי גרימת כוויה. כן הוכח שלאחר התאונה המתקן תוקן בפעולה פשוטה ונגישה. המסקנה המתבקשת הינה שמלכתחילה ניתן היה להציבו באופן בטוח יותר, אלא שאף אחד מן המעורבים לא מצא לנכון לתת את דעתו, על משמעות הצבת מתקן עם רצפת מתכת שעשויה להתלהט במדינת ישראל בה יש ימים חמים ואפילו חמים מאוד.

ככל שמי מן המעורבים היה אמור להיתמך בחוות דעת או בעדות שבמומחיות כלשהי הרי שהיו אלה הנתבעות והצדדים הנוספים ואולם אלו בחרו להסתפק בעדויות של מי מטעמם, שלכאורה בחנו בדקו ואישרו את הפעלת הקרוסלה, מבלי לתת את הדעת למשמעות של הצבתה באופן זה. חלק מעדים מקצועיים אלו הרהיבו עוז וטענו שהורי הקטין הם אלה שצריכים לבצע את תפקידם שלהם ולבחון את בטיחות המתקן. אשוב ואדגיש שהגינה נפתחה לציבור רק פרק זמן קצר קודם לאירוע, המועד בו אירעה התאונה היה תחילת הקיץ הראשון בו הייתה הגינה פתוחה לציבור. מדובר באמצע חודש יוני שאינו שיא הקיץ ואם במועד זה הרצפה מתחממת באופן כה חמור עד כדי גרימת כוויה המסקנה המתבקשת היא שככל הנראה היא לא מותאמת לשימוש.

בהקשר זה ניתן גם לקבוע שהתובעים הצליחו להעביר אל כתפי הנתבעות והצדדים האחרים את נטל הבאת הראיה שמשמעו שכפות המאזניים נוטות לטובת התובעים ועל הרוצה בכך החובה להחזירן ולאזן ביניהן (השוו: בע"א (ת"א) 4195/98 **שי חנה נ' עיריית נתניה** (31/10/99)).

ראו בהקשר זה ת"א 33082-09-14 **כהן ואח' נ' עיריית הרצליה ואח'** (22/11/18) (להלן: **"עניין הרצליה"**), שם התגלשה ילדה בת 15 במגלשה, הגיעה לתחתית המגלשה במהירות גבוהה, נחתה בעוצמה על קרקע נוקשה על עכוזה, נפגעה בגב תחתון ובירור רפואי הסמוך לאירוע העלה שנגרם לה שבר בעצם הזנב. במקרה זה, על אף שהתובעת לא הוכיחה את הנתונים הנדרשים לקיומה של רשלנות הפך בית המשפט את נטל הראיה וקבע שקיימת במקרה זה עמימות עובדתית סביב הסיבה בעטיה נגרמה התוצאה שגרמה לנזק, כאשר הסיבה לתוצאה זו שאינה פועל טבעי של סיום פעולת גלישה רגילה במגלשה, אינה ידועה לתובעת עד היום.

כך גם בענייננו, תוצאה של כוויה (להבדיל מתחושת חום או חוסר נעימות) שנגרמים ממתקן שהוגדר כמיועד לפעוטות ללא כל הסתייגות, אינה פועל טבעי של נגיעת ילד בחלקי מתקן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

משחקים בגן משחקים ומכאן שכפות המאזניים נוטות לטובת התובעים ועל הרוצים בכך הייתה החובה להחזירן ולאזן ביניהם, דבר שלא נעשה.

21. הנתבעות והצדדים האחרים, לא טרחו להביא מידע משכנע כלשהו בנוגע לרצפת המתקן, על החומר המדויק ממנו היא עשויה, על רמת החום אליה היא יכולה להגיע, על הטמפרטורות בהן יש להציב את המתקן, על הסוגיה האם בכלל מאן דהוא באשר הוא שקל את התאמת המתקנים להצבה ברמות החום הקיימות במדינת ישראל, מעבר לתו התקן שניתן על ידי מכון התקנים.

חברת שעשועים וספורט שייצרה והציבה את המתקן צרפה לראיותיה מסמכים הנחזים להיות תיק מוצר של הקרוסלה ואולם אלו לא הוגשו באמצעות עורכם אם תעודה רשמית כלשהי. מכל מקום לגבי רצפת הקרוסלה נכתב שהיא עשויה מ- 4 Aluminum Marug מ"מ, מה המשמעות של חומר ומדוע הוא כה מתחמם, לא הוסבר.

יתירה זו, בהוראות התחזוקה המצורפות למסמך נרשם שתחזוקה שוטפת אמורה לכלול צביעה או ליטוש של משטחים לרבות מתכת – האם היה צורך לצבוע את הרצפה בצבע שהיה דוחה חום? ומדוע המשטח לא נצבע מלכתחילה על חברת שעשועים וספורט, גם זאת לא הוברר.

העד מטעם חברת שעשועים וספורט אף מפנה בתצהירו להוראות התקן הישראלי 1498 סעיף 4.1.1. החל על מתקני משחק הקובע בעניין החומרים מהם מיוצרים מתקני המשחק. הנתבעות והצדדים האחרים לא טרחו להגיש את התקן ואולם די לנו בטענת העד, שבסעיף אליו הפנה שכאשר המתקן מיועד לשימוש בתנאי מזג אוויר קיצוניים או באטמוספרות קיצוניות, **רצוי להקפיד במיוחד בבחירת החומרים**. כאשר צפויות טמפרטורות גבוהות או נמוכות במיוחד, **רצוי שבחירת החומרים תמנע גורמי יכון** (ככל הנראה הכוונה "סיכון" – א' מ') **אפשריים בשל מגע ישיר עם העור**. הנה כי כן, גם לגרסת יצרן המתקן - התקן הישראלי מנחה באופן ישיר ומפורש את כל הגורמים לשקול את סוג החומרים של מתקן משחק, אגב מגע אפשרי של העור, דבר שלא הוכח שנעשה במקרה דנן.

הנתבעות והצדדים האחרים הסתפקו בהטחת האשמות בהורים ובמטפלת שהיו צריכים לשיטתם לבצע את תפקידם שלהם ולבחון את בטיחות נגיעה ברצפת הקרוסלה. ברי שכל הורה סביר לו היה יודע שרצפת הקרוסלה אינה בטוחה לא היה מתיר לילדו ולא משנה באיזה גיל הוא, לעלות על הקרוסלה שמא ימעד, יעלה על הקרוסלה ברגליים יחפות או רחמנא ליצלן יגע בשגגה ברצפה ואולם ההורים והמטפלת לא היו אמורים לצפות זאת נוכח המצג שהוצג, שהמדובר בגינה המותאמת לפעוטות מגיל 0.

הנתבעים והצדדים השלישיים הסבירו שמדובר במתקן נגיש לילדים בכיסאות גלגלים ומכאן התאמת הרצפה לכיסא גלגלים, יכול וכך ואכן ראוי שיהיו מתקנים מותאמים מסוג זה, ואולם הקרוסלה הותרה לשימוש לכל הילדים באשר הם והיה צורך לוודא בטיחותה לכל הילדים באשר הם, ולמצער היה צורך להזהיר את ההורים שהרצפה עשויה להתחמם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

22. הנתבעות והצדדים האחרים מעגנים את הגנתם באופן כמעט מוחלט בתעודת הבדיקה של מכון התקנים, דא עקא שבדיקת מכון התקנים היא נקודת מוצא לבדיקת קיומה של אחריות ולא נקודת סיום. ברי שהפעלת גן משחקים ללא אישור מכון התקנים, יכולה להצביע כשלעצמה על רשלנות, אך קיומה של תעודה כזו אינו מצביע על העדרה של אחריות. סעיף 18 לחוק התקנים, התשי"ג-1953 קובע ש"האמור בחוק זה אינו בא לגרוע מכל חוק אחר". דהיינו, דרישות התקן מהוות מינימום בלבד. התקן מהווה נורמה באשר לרמת כללי הזהירות הבסיסיים שעל הגופים השונים לעמוד בהם, ואין המדובר בתחימת רשימה סגורה של דרישות.

כך לדוגמה בע"א (י-ם) 36393-10-16 **רותם ברוך נ' עיריית ירושלים** (22/5/17) (להלן: "עניין **רותם ברוך**"), על פסק הדין הוגשה בקשת רשות ערעור שנדחתה רע"א 4366/17 **עיריית ירושלים נ' רותם ברוך** (19/6/17), קיבל בית המשפט המחוזי ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום שדחה תביעה וקבע שקיימת רשלנות. באותו מקרה נעשה שימוש בקרוסלה, תוך סיבובה במהירות רבה. בית המשפט קבע שעל אף שלא קיימים בפניו נתונים המאפשרים לקבוע ממצא מדויק לגבי מהירות הסיבוב של הקרוסלה מדובר במהירות גבוהה. לענייננו חשוב שגם כמו כאן, נתלתה הנתבעת בתעודת בדיקה של מכון התקנים ואולם בית המשפט דחה טענה זו וקבע: "בהקשר זה לא נעלם מעינינו תקן ת"י 1498 חלק 7 (תמוז התשמ"ט, יולי 2009), אשר עניינו במתקני משחקים: מזריך להתקנה, לפיקוח, לתחזוקה ולתפעול (ת/ת). סעיף 8.2.4 לתקן זה אשר כותרתו "אמצעי בטיחות כלליים", מחייב כי במגרש משחקים יהיה שלט המציין את מקומו של אמצעי התקשורת הקרוב ביותר להזעקת שירותי חירום. אין בהוראה זו משום הסדר ממצה, אשר עמידה בו מהווה באופן אוטומטי עמידה ברף הזהירות המנימאלי המתחייב, מעוללת הרשלנות. רמת הזהירות המנימאלית הנגזרת מעוללת הרשלנות מחייבת, כי כאשר מותקן במגרש משחקים מתקן שיש בו משום סיכון, יש צורך בשילוט הולם אשר יעמיד את ציבור המשתמשים על הסיכון האמור, ויפחית את ההסתברות כי יתממש".

הקביעה שהתקן אינו מהווה הסדר ממצה ועמידה בתקן אינה מהווה מחסום מקביעה שקיימת התרשלות נשנתה בפסקי דין רבים. ראו לדוגמה גם תא (חי) 36183-10-12 א.מ.ט נ' עיריית חיפה (23/8/16) – "אולם, בעוד שאי-עמידה בתקן מקימה התרשלות, עמידה בו אינה מהווה מחסום מקביעה שקיימת התרשלות. כפי שנקבע בת"א (מח'ת"א) 2392/02 עזבון המנוח איתן מימון ז"ל נ' סופרגז חברה ישראלית להפצת גז בע"מ (פורסם במאגרים, [פורסם בנבו], 28.12.2008): "19. יודגש כי סעיף 18 לחוק התקנים קובע כי "האמור בחוק זה אינו בא לגרוע מכל חוק אחר". דהיינו, דרישות התקן מהוות מינימום בלבד. התקן מהווה נורמה באשר לרמת כללי הזהירות הבסיסיים שעל חברות הגז לעמוד בהן, ואין המדובר בתחימת רשימה סגורה של דרישות. לעניין זה נקבע בין היתר בת.פ. 3034/91 (ירושלים), מדינת ישראל נ' פז-גז חברה לשיווק בע"מ, פ"ד נו(4) 29, (כב' השופטת פרוקצ'ה), כי המדובר בדרישות מינימום, שלעתיים אינן עונות אף למינימום ההכרחי. ברי כי ההכרעה בדבר נקיטת אמצעי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

זהירות סבירים למניעת הנזק תיבחן באופן מיוחד בהתחשב בנסיבות העניין המיוחדות של כל מקרה ומקרה."

לא זו אף זו, תעודת הבדיקה של מכון התקנים עליה תולים הנתבעות והצדדים האחרים את הגנתם אינה מפרטת את האופן בו נבדקה רצפת המתקן אם בכלל. הקרוסלה מתוארת בתעודת מכון התקנים כ"קרוסלה נכים ממתכת" עם מושבים מפלסטיק. בתעודת הבדיקה צוין שהמתקן נבדק לכל הגלאים, הווה אומר כל ילד בכל גיל שהוא יכול להשתמש במתקן ואולם אין בה כל ביטוי לבדיקת רצפת הקרוסלה ולהפעלת שיקול הדעת בנוגע לתחממות המשטח. הנתבעות והצדדים השלישיים גם לא הציגו מסמך כלשהו שיש בו התייחסות לסוגיה זו.

23. עדי הנתבעות והצדדים האחרים, רובם ככולם שבו וטענו כמנטרה, שהקרוסלה לא מיועדת לזחילה של תינוק ומדובר בחוסר השגחה הורית. חלקם אף הגדילו וסברו שאין כל צורך להפיק לקח מהאירוע, וכי הפתרון הוא השגחה על הילדים. מדובר בעדויות שהגיעו לפעמים לכדי אבסורד, שעה שמצופה מפעוטות בגינת משחקים לגילאים 0-3 לא לגעת במתקנים, או אולי מצופה מההורים להצטייד במדד חום לרצפת או לחלקי המתקנים.

עדותו של מר שמואלי מנכ"ל חברת שעשועים וספורט יצרנית המתקן מקוממת ואינה מתיישבת עם הנורמות המתחייבות מחברה שמייצרת מתקני שעשועים לילדים. מעדותו עלה שלגבי דיזן חובתה של החברה היא עשיית המינימום האפשרי כדי לעמוד בתקן ואין כל צורך להשקיע מחשבה מעבר לכך, שמא מתקן מסויים עשוי להקים סכנה בשים לב למיקום ולאופן בו הוא מוצב. לשיטתה של חברת שעשועים וספורט אישור מכון התקנים הוא חזות הכל ועל אף ההוראה בתקן שהעד עצמו ציטט בתצהירו בנוגע לחובה לדאוג לעמידות חומרים מהם עשוי להיות המתקן בתנאי מזג אוויר קיצוניים, ניכר שהרצפה מעולם לא נבדקה על ידי היצרן לעניין מידת החום אליה היא יכולה להגיע ביום קיץ חם.

כאשר מר שמואלי התבקש להסביר כיצד ילד נכווה בצורה כה קשה מן הקרוסלה, השיב תשובה מתחמקת ולא קשורה שילד יכול להיכוות גם אם הוא יורד לכביש וגם בחול של הים. כמובן שזו לא תשובה ראויה, שעה שהמתקן יועד לילדים מגיל 0 להבדיל מחול הים או הכביש.

העד אף השיב שהקרוסלה ממשיכה להיות מיוצרת גם היום ואין כל צורך במדבקה המזהירה מפני התחממות, משום שלא מופיע בתקן שיש צורך בכך. העד אישר שהמתקן מתאים לילד מגיל 0 בליווי מבוגר, ודי בשלט שהושם על פי דרישות התקן.

העד הוסיף, שאם תהיה הצללה הקטין לא יצא מהמתקן עם כווייה ואולם בהוראות שסופקו עם המתקן לא נקבע שהוא חייב להיות מוצב תחת הצללה.

העד השיב שלא עלה על דעתו לבדוק, האם רצפת הקרוסלה עשויה להביא לכווייה ביום קיץ חם, ואף החברה לא דרשה קיומה של הצללה, בניגוד לדוגמא למגלשות מנירוסטה שם צריך הצללה בכל שעות היום בשל התחממותן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

מר שמואלי טען לכתחילה שהתיקון של הקרוסלה לא נעשה על ידי חברת שעשועים וספורט ולמעשה אסור היה לתקן כלל את הקרוסלה ואולם מתכתובת מייל שהוצגה לו בדיון, עלה שהוא עצמו כתב שהתיקון מצוי בטיפול צמוד של החברה.

מגמה זו של התכחשות לעובדות המצערות והימנעות מלקיחת אחריות, באה לידי ביטוי גם בעדותו של מר גרמדר, העד מטעם המדינה, שטען: **"אני לא ראיתי טענה מקצועית שמשהו נעשה לא תקין, הלקה שילד אני רוצה לבחון למה הילד קיבל כווייה וממה שאני למדתי וממה שאני ראיתי לעניות דעתי יש פה חוסר השגחה הורית ולא תקלה טכנית הנדסית כלשהי שגרמה"** העד נשאל האם אסור לילד לגעת במתקן והשיב: **"לא הוא צריך להגיע לשם"** ואף הוסיף שההורה חייב לבדוק את חוס המתקן כמו שהוא ממלא מים לתינוק לרחוץ אותו ולא סביר שילד יתקרב למתקן למרות שהגינה מיועדת ממש לגילו. לטענת העד **"התקלה היא לא בתחום ההנדסה אלא בתחום ההשגחה"** (פרוטוקול-2, עמ' 126, שורה 11 ואילך).

גם עדותו של מר אוסטרובסקי שהעיד מטעם חברת עדי הדר, שהיו אחראים מבחינה בטיחותית על הפרוייקט וליוו אותו מתחילתו, הדגימה בצורה טובה, את מה שמסתמן בתיק זה שבעלי התפקיד, כולם כאחד, לא מצאו לנכון לבדוק ולשקול את התאמת המתקן לגילאים הרלוונטיים ואת הסכנה שעשויה להיות בכל אחד מחלקיו. גם בעדות זו ניכרו חוסר בקיאות וחוסר סבירות, כך העד טען בתצהירו שהמתקן כלל לא מותאם לילד בגילו של הקטין ואף טען בעדותו שהקרוסלה מיועדת לילדים מגיל 6 פלוס בניגוד לשילוט שהיה במקום. השילוט הורה בפירוש שמדובר במתחם לילדים מגיל 0 עד 6 – הווה אומר גם לתינוק בין יומו, ולבטח לפעוט שמתחיל לפתח עצמאות בסביבה.

בעדותו, הכביר מר אוסטרובסקי וטען שהרצפה של המתקן לא מיועדת אלא לנעליים ועל ההורים לדאוג שילדיהם יעלו על הקרוסלה עם נעליים ומכאן ניתן להסיק שכלל לא נשקלה ולא נבחנה האפשרות של התחממות הרצפה ונגיעה בה על ידי ילדים אם במכוון ואם בשוגג.

עניין של יום ביומו שילדים משחקים במתקנים בצורות שונות, ילדים משתובבים בגינת משחקים ללא נעליים, ילדים נוגעים בכל חלקי מתקני משחקים, כרוחב הדמיון שהם מפעילים. מי שמתקין ואחראי על בטיחות מתקן שעשועים צריך לצפות ישיבה של ילד על רצפת המתקן, נפילה של ילד, זחילה של ילד, וגם נגיעה אקראית. בלתי מתקבל על הדעת שבמתקן שעשועים רגיל בגינה, יהא חלק שעשוי לגרום לכוויה תחת השמש הקופחת. מדובר באפשרות אבסורדית, מסוכנת, כפי שהדגים המקרה דנן, והלכה למעשה בלתי חוקית.

העד מטעם העירייה, מר לוי, השיב שהמתקן מיועד לגילאים 3 ומעלה, ולא ידע להסביר מדוע חלק זה של הגינה הוגדר לילדים מגילאים 0-6. העד השיב שהוא לא נתקל במתקן של ילדים בגיל 11 חודש. וכאשר נאמר לו שלא כך כתוב בגינה השיב: **"אם היה מצוין שם שמותר לפעוטות בגילאים שאתה מציין מגיל 0-3 אז אולי אין בעיה"** (פרוטוקול-2, עמ' 145 שורות 31 ואילך), אבל שב וטען שמתקן כזה לא מיועד לילדים מגיל פחות משלוש. העד גם הוסיף שמיד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

לאחר התאונה גידרו את הקרוסלה וסגרו אותה הגם שהגן טרם נמסר לעירייה וזאת לאחר שהבינו שיש שם בעיה (פרוטוקול-2, עמ' 148 שורה 6 ואילך). העד נשאל והשיב בכנות שהוא לא חושב שמתקן שעשועים יכול להיות במצב כזה שאם ילד יגע בו הוא יכווה וכי המתקן צריך להיות בטיחותי במאה אחוז בכל חלקיו. העד אף הסכים שמצב בו ילד נוגע ברצפת המתקן ונכווה הוא מצב לא נורמלי (פרוטוקול-2 עמ' 149 שורות 20 ואילך).

העד גם ידע לומר שלאחר התאונה שמו ציפוי גומי על רצפת המתקן. העד נשאל איך ידעו מה צריך לעשות והשיב שהוא מתאר לעצמו שמחלקת האחזקה התייעצה עם חברה כלשהי, יכול להיות עם שעשועים וספורט, מה מונע התחממות, בדרך כלל זה ציפוי גומי ומאז שזה בוצע, העסק עובד ואין תלונות.

העד אוסטורבסקי מטעם חברת עדי הדר סבר שהתיקון שנעשה היה אחר ונעשה בכך שצבעו את הרצפה בצבע אדום עם חומר שסוגר את הנירוסטה ולא נותן לה להתחמם (פרוטוקול-3 עמ' 124 שורה 12 ואילך). העד הסביר שלא הייתה כל תוספת תשלום על הצבע, פשוט שכשזה קרה כולם הבינו שזה רציני ועשו את התיקון בלי תוספת תשלום (פרוטוקול-3 עמ' 150 שורה 14 ואילך). העד גם הסביר שצביעת הרצפה של המתקן אינה בבחינת שינוי במתקן ולא דורשת כל אישור (פרוטוקול-3, עמ' 154 שורה 28 ואילך). מעדות זו ניתן להבין וללמוד בדיעבד עד כמה פשוט היה לצפות מלכתחילה את הצורך להקטין את הסכנה הצפויה מרצפת מתכת המצויה במתקן המיועד לפעוטות, ולו היה כל אחד מהמעורבים מבצע את תפקידו ומפעיל שיקול דעת הכרחי, התאונה הייתה נמנעת.

העד הסביר עוד שלאחר המקרה הם ביטלו מתקנים דומים, כי זה כבר קרה ובשביל שלא יקרה שוב (פרוטוקול 3 עמ' 135 שורה 12 ואילך), מה שמלמד על סמכותה והיקף שיקול דעתה של החברה.

24. לאחר שמיעת עדויות עדי ההגנה, ניתן לקבוע את הממצאים הבאים :

אף אחד מן המומחים והגורמים שאישרו את הקרוסלה לא ראה צורך לבחון את מידת התחממות הרצפה, על אף הנחיות התקן ועל אף שמדובר בחומר מתכתי שעומד בשמש הקופחת במדינת ישראל החמה יחסית. מצד כל הגורמים המעורבים, ניכרת גישה מצערת של היתלות בתקן והימנעות מבחינה מקצועית-אישית של בטיחות הקרוסלה וזאת על אף הוראות התקן המנחות לבחור חומרים שיתיישבו עם טמפרטורות קיצוניות.

הקרוסלה הוצבה במתחם המתאים לגילאי 0-6, תוך יצירת מצג להורים ולאחראים על שלומם של הקטינים שעושים שימוש במתקנים, שמדובר במתקן בטיחותי, חדש, תקני שאכן מתאים בכל חלקיו לילדים בגיל זה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

תיקון הכשל היה פשוט ולא היה כרוך כלל בעלות נוספת או בשינוי כלשהו בקרוסלה, כל שנדרש הוא שאחד מבעלי התפקיד, יעלה את האפשרות של החממות הרצפה עד כדי פגיעה בילדים, וינחה בהתאם לצבוע את הרצפה או לצפותה בכיסוי מבוסס.

הגורם שראה עצמו אמון על הבטיחות – מר אוסטרובסקי מחברת עדי הדר, לא ידע כלל לאיזה גילאים הקרוסלה מתאימה, והציג גישה בלתי סבירה לחלוטין, לפיה היה צורך לעלות על המתקן עם נעליים בלבד. מכל מקום לא הוצב כל שילוט המזהיר ומנחה את ההורים כיצד לנהוג, לא הוסברה החובה להיזהר מהרצפה וההורים לא יכלו להעלות את הדבר על דעתם, בשים לב למצג שהוצג.

הגם שלא קיימים בפני נתונים המאפשרים לקבוע ממצא מדויק לגבי מידת החוס אליה הגיעה הרצפה די בכך, ניתן לקבוע שמדובר ברמת חוס בלתי סבירה, שעה שידו של הקטין נדבקה לרצפה והעור נתלש מידו (ראו בהיקש עניין רותם ברוך, גם שם לא ניתן היה לקבוע ממצא מדויק לגבי מהירות סיבוב הקרוסלה).

האירוע ארע בתחילת הקיץ הראשון בו המתקן היה בשימוש ומכאן שלא מדובר במתקן שנעשה בו שימוש פרק זמן ממושך ורק מקרה אחד מסוג זה ארע, אלא במתקן הנמצא בתחילת מועד פעילותו, אשר נמצא בו פגם משמעותי. לאחר תיקון הקרוסלה לא נשמעו תלונות נוספות.

הנתבעות והצדדים הנוספים תלו את הגנתן בתעודת הבדיקה של מכון התקנים ובתו התקן, אך עיון בתעודה לא מעלה שנבדקה רצפת המתקן ומידת התחממותה. כמפורט התקן ממליץ להשתמש בחומרים עמידים לטמפרטורות קיצוניות וניכר שעניין זה הועבר לאחריות הגורמים האחראים. כמובן שהיה בידי הנתבעות והצדדים האחריים המבקשים להסתמך על בדיקת מכון התקנים, להציג את מלוא הבדיקות של מכון התקנים או לזמן עד מטעם מכון התקנים שנתן להם שירות בנוגע לגן המשחקים גם דבר זה לא נעשה, וניתן רק להניח שהייתה סיבה טובה לכך.

הטענה של חלק מהעדים שהדרך להימנע מפגיעה היא הימנעות מנגיעה ברצפת המתקן, אינה סבירה ואינה מותאמת למתקנים בגן לפעוטות שאמור להיות בטוח לשימוש ולנגיעה בכל חלקיו על ידי ילדים מגיל 0, בדיוק כפי שמלמד השלט שהושם במקום. מדובר בגישה שאינה עומדת באמות מידה בסיסיות של התנהלות סבירה, והמלמדת על דרך חשיבה מקובעת שדי בתעודת מכון התקנים ותו לאו, התנהלות לקויה אשר עשויה לסכן את שלומם של הילדים.

לא הושם כל שלט המנחה ומזהיר את ההורים מפני התחממות הרצפה או אוסר על ילדים בגילאים מסויימים לעלות עליה.

למותר לציין, שפתיחת פארק מסוג זה עם מתקני שעשועים, מחייבת רמת זהירות גבוהה ומשמעותית מכל העוסקים במלאכה. הצבת מתקנים שחלקים בהם עשויים לסכן את הילדים בנגיעה תמימה, מבלי שהמתקנים אכן נבדקו כדבעי ומבלי להנחות את הילדים וההורים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

בשילוט או בכל דרך אחרת שגויה, אינה עומדת בנורמת התנהלות סבירה ויש בה כדי לסכן את ציבור המשתמשים.

בהליך זה הסתבר, שהנתבעות והצדדים האחרים הפעילו מפקחים וגורמי מקצוע רבים, ואולם ניכר שכולם בלא יוצא מן הכלל הסתמכו באופן בלעדי על בדיקת מכון התקנים, מבלי להפעיל ביקורת שיקול דעת וביקורת עצמאית טרם פתיחת הגן, בעת התקנת הקרוסלה ולאחר התקנת הקרוסלה, על אף שמצופה היה מאנשי מקצוע לשקול את עמידות הקרוסלה על כל חלקיה בכל סוגי הטמפרטורות. בדיקת מכון התקנים היא נקודת מוצא בלבד, על בעלי המקצוע להפעיל שיקול דעת עצמאי, בהתאם למומחיותם בנוגע לבטיחות השימוש במתקן לאוכלוסיות השונות מכל היבט אפשרי, שאולי לא נבדק או לא הודגש בבדיקת מכון התקנים – התאמתו לאוכלוסיית גיל מתאימה, אופן השימוש במתקן, חום המתקן בשעות הצהריים הלוהטות – כל אלה מחייבים פעולה ובמידת הצורך הנחיית ואזהרת הציבור.

כך לדוגמה בעניין רותם ברוך בו דובר בקרוסלה שמהירות הסיבוב בה יכולה להגיע למהירות גבוהה נפסק: "... הואיל ומדובר במתקן אשר השימוש בו במהירות גבוהה כרוך בסיכון משמעותי, ואשר לא כלל כל מנגנון אשר הגביל באופן פיזי את מהירות הסיבוב, התחייב בנסיבות העניין שילוט מתאים, אשר יתריע על הסיכון האמור. שילוט זה היה צריך לכלול הן התייחסות לגיל של המשתמשים במתקן (ילדים צעירים), הן התייחסות לכך שבמהירות גבוהה, מדובר במתקן מסוכן. בהקשר זה ניתן להפנות לדברי בית המשפט העליון (כב' השופט י' קיסטר) בע"א 285/73 לגיל טרמפולין וציוד ספורט ישראל בע"מ נ' נחמיאס פ"ד כ"ט(1) 63 (1974) בעמ' 81; ויישומו במקרה דומה בת"א (שלום ירושלים) 9307/96 ברקאי נ' כדורית בע"מ, חברה לשירותי נופש בע"מ [פורסם בנבו] (14.6.98). שילוט כאמור לא הוצב ליד המתקן. ממילא גם לא הוצבה תאורה ליד שילוט כאמור. על רקע זה, אין בידינו לקבל את מסקנת המומחה מטעם המשיבה לפיה לא היה צורך בשילוט כאמור".

בענייננו, לו הייתה נעשית בדיקה מספקת ומופעל שיקול דעת עצמאי של כל הגורמים המאשרים והבודקים, הרי שניתן היה לפתור את הבעיה בקלות, כפי שנעשה בדיבד, ומכל מקום לפחות היה עליהם להתריע מפני התחממות רצפת הקרוסלה, להגביל את השימוש לגילאים ולאופן מתאים.

העדים מטעם הנתבעות והצדדים השלישיים חזרו והעידו שלא הייתה יכולת לצפות את הליקוי בקרוסלה, ורק לאחר המקרה מיד תוקן הדבר. טענה זו לא ניתנה לקבל – ברי שהתאמת הקרוסלה על כל חלקיה לימי הקיץ החמים, היא מאושיות היסוד של מתקן מסוג זה שהוצג כמתקן לכל הגילאים. לו הדבר היה נבדק מבעוד מועד לפני פתיחת הגן, כפי שניתן היה לצפות, וכל המומחים מטעם הנתבעות והצדדים האחרים לא היו סומכים על גופים אחרים, כגון מכון התקנים, חזקה שהיו מגלים, שרצפת הקרוסלה הנמצאת במפלס אחד עם הקרקע ומכאן שצפוי שילדים יעלו עליה ברגליים יחפות או יגעו בה בידיהם, עשויה להתחמם למידת חום בלתי סבירה ולגרום לנזקי גוף לילדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

סיכום ביניים בהקשר לשאלת האחריות

25. כמפורט לעיל, הוכח באופן ברור, שרצפת הקרוסלה הוותה סיכון למשתמשים בה; הוכח שהנתבעות והצדדים האחרים סמכו באופן בלעדי על בדיקת מכון התקנים ולא עמדו בחובתם על פי הדין, לוודא שהשימוש בקרוסלה מותאם בכל חלקיה ושאוּפן השימוש הובהר להורים; הוכח שלא היה כל שילוט ליד הקרוסלה או בגן שיכל היה להתריע מפני התחממות הקרוסלה; הוכח שהקרוסלה דרשה תיקון ולאחר התיקון לא הגיעו תלונות נוספות.

בנסיבות אלה, ברי שהמסקנה המתבקשת, הינה שחובת הזהירות הקונקרטי הופרה על ידי הגורמים האחראים, בין בהצבת קרוסלה בלתי בטיחותית בגן ובין בהימנעות מהדרכה ואזהרה בנוגע להתחממות הרצפה.

בעניינינו, משקבעתי שהוכחה רשלנות, אין צורך לדון בטענת העברת הנטל, אך לו הטענה הייתה נדונה, בהחלט ניתן היה לסבור שבנסיבות, לפחות נטל הבאת הראיה הועבר אל כתבי הנתבעות והצדדים האחרים בשים לב לנסיבות שנדונו והוכחו והן לא עמדו בו.

26. הנתבעות והצדדים השלישיים טענו לקיום אשם תורם כבד של ההורים שעה שאפשרו את זחילתו של הקטין על הקרוסלה, אך שעה שהם הגדירו את המתחם לגילאי 6-0, שעה שיצרו מצג שמדובר במתחם מוקפד ובטיחותי, שעה שאף אחד מן המומחים לא טרח לבדוק ולא העלה על דעתו קיומה של סכנה כתוצאה מהתחממות הרצפה ולא הזהירו מפני סכנה כזו – כיצד אמורים ההורים להעלות זאת על דעתם? כמפורט כבר לעיל, דחיתי את הטענה שהמטפלת לא השגיחה היטב על הקטין וקבעתי שהייתה בקרבנו והרימה אותו מיד כשנוכחה בבעיה.

אוסיף עוד שאין שמץ של פסול או רשלנות כלשהי בכך שהמטפלת הייתה בגינה עם שני תינוקות, מבוגר אחד יכול לשמור על שני תינוקות והדבר נעשה כמעשה של יום ביומו, אין בכך כדי ללמד על חוסר השגחה על הקטין. המטפלת הבהירה בעדותה ושבה והבהירה שהייתה ליד הקטין, ראתה אותו כל העת, וכי מדובר בפעוט בגיל שראוי לתת לו לזחול ולהתפתח. המטפלת, כמו גם ההורים לא יכלו להעלות על דעתם שהציבו להם בגינה משטח כה לוחט, עד כדי כך שאסור שהקטין יגע בו.

זחילת הקטין לעבר קרוסלה המצויה במפלס אחד עם הקרקע, היא התנהלות סבירה של קטין ושל האחראים עליו בגינת משחקים המיועדת לגילו – התחממות משטח הקרוסלה עד כדי גרימת כוויות, לעומת זאת, אינה סבירה לחלוטין. העובדה שהקרוסלה תוקנה והבעיה נפתרה בקלות רבה נותנת משנה תוקף לדברים. בנסיבות אלה, אינני סבורה שנכון להטיל על ההורים אשם תורם. ההורים פעלו בגן כפי שהנחו כל הגורמים ובהתאם לשילוט, הם לא יכלו לצפות שנגיעה תמימה במתקן משחקים תביא לפגיעה כה חמורה.

משנקבע שקיימת אחריות, יש לדון במיהות הגורמים האחראים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

חלוקת האחריות

27. סוגיית חלוקת האחריות הייתה אבן הנגף בניהול תיק זה, כאשר כל אחד מן הגורמים הטיל את האחריות על רעהו והתווכח על אחוזי ורבעי אחוזים של אחריות.

שמיעת העדויות של עדי ההגנה לא הטיבה עם הצדדים. לגבי מירב העדים ניתן היה להתרשם מגודל המחל, והקבעון המחשבתי שתן תקן הוא חזות הכל, וחרף העובדה שקיימים אנשי מקצוע לרוב אף אחד מהם לא ראה להפעיל שיקול דעת עצמאי, אלא היה עסוק בהאשמת ההורים והעלאת טענות אבסורדיות ונוגדות את ההנחיות שהוצבו במקום, כגון שהקרוסלה לא מותאמת לגילו של הקטין או שעל ההורים לוודא שילדיהם נמצאים עם נעליים בשטח הגן.

בשים לב למהותו של התיק, אינני מוצאת צורך להאריך בחלוקת האחריות, ולכן הדברים יובאו בתמציתיות ככל הניתן, כאשר לכתחילה יש לדון באחריות המדינה והעירייה שהן הנתבעות היחידות.

אחריות המדינה והעירייה

28. הנתבעות היחידות הן המדינה שהיא יזמית גן השעשועים והעירייה שלשליטתה וחזקתה הועבר הגן. השתיים נחלקו בשאלה האם הגן כבר הועבר לחזקת העירייה במועד האירוע.

המדינה הציגה מסמך שתאריכו 11/2/2015 והנדון בו הוגדר כ- "סיכום מסירה סופית שצ"פ 309 שכונה ירוקה". הנוכחים במסירה הם אנשים ממחלקת הגינון ובתוכנו נרשם שנערכה מסירה לקבלת השטח, הקבלן השלים צמחים כנדרש, עליו להשלים עוד מיכל לניקוז ראש המערכת, חיבור חשמל לראש מערכת מעמוד תאורה סמוך. עוד הוסף "מתאריך זה האחזקה עוברת לידי העירייה". המדינה טענה שמסמך זה מהווה ראיה לכך שהשטח כולו נמסר סופית לחזקת העירייה בתאריך 11/2/2015.

מר מוטי לוי, העד מטעם העירייה הסביר בעדותו שעל אף הנדון במסמך, מתוכנו של המסמך ניתן ללמוד על מסירת הגינון בלבד, כאשר מסירת השטח נעשתה בשלבים, כל חלק נמסר במועד אחר והמסמך איננו משקף את המסירה הסופית של השטח. לדבריו הקדימו את מסירת הגינון כדי לשחרר את הקבלן. העד הפנה את תשומת הלב לכך שכל הנוכחים במעמד המסירה הם אנשי גינון ואף אחד מהם לא קשור לפיתוח, למתקני משחקים וההערות במסמך קשורות רק לגינון. העד הוסיף שמכון התקנים בדק את הגן בתאריך 5/8/15 ומכאן הוא למד שמתקני המשחקים לא נמסרו לעירייה ב- 5/8 עד לאותו רגע. לאחר מכן, שעה שהמתקנים נמסרו לאחר הבדיקה הזו, העירייה הפעילה חברת תחזוקה משלה ובתאריך 17/8 כבר ביצעה בדיקה על ידי חברת גבי שואף למתקני משחקים והכל עמד בתקן, כך שמבחינת העירייה היה הכל תקני.

על אף האמור, העירייה לא הציגה מסמך אחר המשקף את המסירה של גן המשחקים, בטענה שמסמכים נוספים המתייחסים למסירת חלקים אחרים בשטח לא אותרו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

אכן יכול שמדובר במסמך המדבר על מסירת הגינון בלבד, ואולם בהחלט אפשרי, שמסירת הגינון, הייתה השלב הסופי במסירת החלקים השונים. קשה לקבל את טענת העירייה בלא מסמכים שיתמכו בה, לא ברור כיצד מסמכים מסוג זה אבדו ואף לא ברור מדוע משרד השיכון שגם בידיו אמורים להמצא המסמכים לא הציג מסמך המשקף את מסירת גן המשחקים.

מר לוי נשאל מדוע העירייה תיקנה את הקרוסלה על אף שהגן לא נמסר והשיב שהעירייה לקחה את היוזמה וברגע שקרה המקרה, גידרה את המקום, אחרי המקרה תיקנה את המתקן, עשתה לו ציפוי כדי שלא יחזור המקרה הזה על עצמו. ולשיטתו העירייה לקחה אחריות לא כמו המדינה שבורחת מאחריות.

מהאמור עד כאן ניתן להתרשם שאף אחת מן הנתבעות לא השכילה להוכיח את מועד המסירה הסופי של משחקי הגן. המסמך שהוצג על ידי המדינה, נראה ככזה המשקף את מסירת הגינון בלבד, אין בו כל ביטוי למסירת מתקני המשחקים והוא לא מתיישב עם תעודת מכון התקנים מאוגוסט 2015 שבה המזמין הוא חברת שעשועים וספורט ולא העירייה. על אף האמור, עדיין קשה להתעלם מן הנדון במסמך שהציגה המדינה בו שמכריז על מסירה **סופית** של השטח.

מכל מקום מועד מסירת הגן לא מכריע, שעה שמעדות העדים עלה שהן המדינה והן העירייה היו מעורבות לכל אורך הדרך בשלבי הקמת הגן.

כך לדוגמה העד מטעם משרד השיכון, הסביר שעירייה היתה שותפה לדרך, וכל גורם שנטל חלק בפרוייקט, כולל עירייה, כולל מנהל פרויקט, כולל קבלן או גורם אחר שמעורב בפרוייקט אם היה מעיר לנו שמהו לא תקין ומעיר לנו בצורה ממוסמכת לא חוות דעת של, חוות דעת הנדסית אז אנחנו היינו שוקלים, בוחנים, ומפיקים לקחים (פרוטוקול-2, עמ' 137 שורה 31 ואילך).

מר מוטי לוי עוזר מהנדס העיר, שהעיד מטעם העירייה, אישר שהיה מעורב בהקמת גינה והתפקיד שלו היה ללוות את הקמת הגינה כחלק מהתהליך של התכנון של משרד השיכון, הציגו להם את התוכניות, ואלו אושרו באופן כללי לפארקים השונים בתוך השכונה הזאת, העד הוסיף שהוא ליווה את השלב של הביצוע עד השלב של המסירה.

הן העד מטעם המדינה והן העד מטעם העירייה הדגישו שהם עבדו עם גורמים מקצועיים מוסמכים, החל מהקבלן הראשי חברת תוראב, חברת שעשועים וספורט - יצרן ומתקין הקרוסלה וצדדי ג' הנוספים. מר לוי, העד מטעם העירייה, הוסיף והסביר שיש תהליך של מסירה שנלווית אליו שנת אחריות, במסגרת שנת אחריות כל התכולה של הפארק עדיין באחריות של הקבלן, במקרה הזה גם משרד השיכון, אחרי שנת אחריות עושים עוד מסירה בדרך כלל שבה אם ישנם ריג'קטים קיצוניים בתוך התהליך אז מתקנים אותם. העד הסביר שמי שמשחרר את הקבלן זה משרד השיכון ולא העירייה.

העד הוסיף והסביר, שאם טוענים שמשרד השיכון לא בסדר אז גם הקבלנים לא בסדר, במובן הזה האחריות נופלת על כולם באותה מידה, צריך להוכיח שתוראב לא אשם, שעשועים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

וספורט לא אשמים, אבל האחריות השילוחית היא של כולם, מבחינת העירייה מי שביצע ומי שתכנן ומי שהיה אחראי כולם אחראים זה ברור (פרוטוקול-2, עמ' 160 שורות 10 ואילך).
גם העד מטעם המדינה הדגיש את חלקם של הקבלנים והסביר, שהמדינה מבקשת קרוסלה מדגם מסוים, שעומדת בתקן ועשויה מחומרים שעומדים בתקן, והקבלן אחראי לוודא שמדובר במתקן בטיחותי.

29. נדמה שלא יכול להיות ספק של ממש שהן למדינה כיזמית הפרוייקט והן לעירייה כמי שלוותה את הפרוייקט מהחל ועד כלה, חובת זהירות מושגית וקונקרטיית כלפי התובעים. אכן המדינה והעירייה הם בגדר מפקחי על, המעסיקים תחתם קבלנים, וקבלני משנה, ואולם אחריותם כמפקחי על, כבעלי השטח או המחזיקים בו או השולטים על הנעשה בו לבטח קיימת. המדינה יזמה בניית גן אשר הסתבר שהוקם בו מתקן שסיכן ילדים, העירייה התירה לגן כזה לפעול בשטחה. אנשי המקצוע מטעם שני הגופים, אמורים היו להפעיל שיקול דעת מקצועי בנוגע למשמעות הקמת מתקן במפלס הקרקע, אשר רצפתו עשויה מתכת שלא ברור לאיזה רמות חום היא מגיעה, ובוודאי לדרוש מן הקבלנים לבדוק ולוודא שאין סכנה לילדים.

בנסיבות העניין שעה שלא הוברר על ידי אף אחת מן הרשויות מועד ברור של מסירת המשחקים לעיריה, שעה ששתי הרשויות נטלו חלק מלכתחילה בתכנון הגן, שעה שבמועד התאונה, ניכר שהשטח היה בחזקת ובשליטת העירייה, גם אם לא נמסר לידיה רשמית, סבורני שיש שלמדינה והעירייה חבות כלפי התובעים בחלוקה שווה. אדגיש שגם אם אניח שהגן נמסר קודם לאירוע, הרי שמדובר היה בפרק זמן קצר מאוד לאחר המסירה, בתקופת הבדק ולבטח לא נותק הקשר הסיבתי בין חובות העיריה בעת הקמת הגן לוודא בטיחותם של המתקנים לבין הליקוי שנמצא ומאידך קיימת בתקופה זו גם חובת העירייה שבשטחה מצוי הגן לוודא את פתיחת הגן בשטחה רק לאחר בדיקת בטיחות מדוקדקת, שעה שהיא מונעת הנזק הטובה ביותר.

משנקבעה החלוקה בין הנתבעות, יש לדון בהודעות צד ג' שהוגשו ותחילה בהודעות שהגישו שתי הנתבעות נגד חברת שעשועים וספורט יצרנית ומתקינת הקרוסלה ונגד חברת תוראב הקבלן הראשי באתר.

אחריות חברת שעשועים וספורט

30. המדינה והעירייה טוענות שחברת שעשועים וספורט, בהיותה החברה אשר ייצרה סיפקה והתקינה את הקרוסלה וכפועל יוצא אחראית ישירות לתקינותה ובטיחותה, כך במיוחד כאשר בתצהיר העד מטעמם, עלה שהחברה לא רק סיפקה ומכרה את מתקן הקרוסלה, אלא גם ייצרה אותה בהתאם להוראות הייצור בתיק המוצר. הנתבעות מדגישות שבעת בניית הקרוסלה לא עלה בדעתה של חברת שעשועים וספורט שאולי מגע עם אחד החומרים יכול לגרום לכוויה בקיץ הישראלי, שבו אין חובת הצללה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

31. חברת שעשועים וספורט טוענת, שהיא חברה מובילה בתחום הייצור התקנה ואחזקה של מתקני משחק וכי מדובר במתקן תקין לחלוטין. עוד נטען בסיכומיה שהחברה מעסיקה לא פחות משלושה מהנדסים להשגיח על בטיחות המתקנים. החברה מדגישה שמדובר במתקן שקיבל את אישור מכון התקנים מספר פעמים ומכאן שיש לקבוע שהוא בטיחותי.

32. מר דורון שמואלי מנכ"ל חברת שעשועים וספורט הגדיר את החברה כיצרן הקרוסלה ופרט בעדותו שלא מסר לאף גורם אודות אפשרות התחממות הקרוסלה, שכן אין צורך בכך לאור הוראות התקן. כפי שכבר נקבע, התקן הוא רק נקודת מוצא. על חברה המייצרת מתקן שעשועים מעין זה, ומקימה אותו בשטח גן משחקים לפעוטות במדינת ישראל, לבחון את כל ההיבטים של המתקן אף מעבר לבדיקות של מכון התקנים. הדברים הם בבחינת קל וחומר שעה שהעד עצמו ציטט בתצהירו את הוראות התקן המחייבות להתאים את החומרים מהם עשוי המתקן לטמפרטורות המצויות במקום, דבר שהחברה לא טרחה לבדוק וליישם, על אף שלושה מהנדסי בטיחות הקיימים בה כפי שנכתב בסיכומים.

עוד עלה בחקירות הנגדית של העד, שהחברה הייתה מעורבת בתיקון, דבר שלכתחילה הוכחש, וכמובן שלא נחשפו כל פרטי התיקון ותחלופת התכתובות אודות תיקון זה, דבר שפועל נגד עמדת החברה.

מעדות העד מטעם חברת עדי הדר, מר אוסטרובסקי עלה שמדובר היה בתיקון פשוט ביותר, צביעת המתכת בצבע שלוכד את החום, דבר שאינו בגדר שינוי של המתקן ויכל היה להיעשות בקלות רבה על ידי חברת שעשועים וספורט, מבלי צורך שילד יפגע כדי שהדבר יעשה.

בנסיבות שפורטו עד כה, מתבקשת הקביעה שחברת שעשועים וספורט את חובת הזהירות שהיא חבה כלפי המדינה והעירייה, שעה שהתחייבה לספק להן קרוסלה בטיחותית ושעה שלא טרחה לבדוק ולהזהיר מפני התחממות רצפת הקרוסלה ומנעה אפשרות לתקן את המחדל ולמנוע את הנזק.

33. חלקה של חברת שעשועים וספורט הוא הכבד ביותר, וחלקה עומד לטעמי על 50% מכלל הנזק ומכאן שחברת שעשועים וספורט תשיב לכל אחת מן הנתבעות 50% מכל סכום שתשלם.

אחריות חברת תוראב

34. חברת תוראב הייתה הקבלן הראשי באתר שהתקשר עם המדינה בחוזה מפורט שצורף לראיות המדינה, המחייב אותה לנקוט בכל אמצעי הבטיחות הנדרשים על מנת להקים את גן השעשועים (למען הסר ספק יצויין שחברת תוראב שינתה את שמה מהשם י.ג.ף 2003 הנדסה אזרחית בע"מ לשמה הנוכחי, החוזה נחתם עם חברת י.ג.ף ואולם אין מחלוקת בנוגע לאחריותה של חברת תוראב על פיו).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

העד מטעם המדינה, פרט בתצהירו, שבמועד התאונה חברת תוראב סיימה את העבודות במקום, ומכל מקום בחוזה התחייבה חברת תוראב כלפי מדינת ישראל, להיות אחראית לכל הנעשה במתחם עד למסירת השטח לרשות המקומית לרבות לתקופת הבדק לאחר המסירה, החברה גם התחייבה להחזיר למדינה כל סכום בו תחויב, אם בכלל בקשר לעבודות הנ"ל. כן התחייבה חברת תוראב לבטח על חשבונה את משרד הבינוי והשיקום, מפני נזק או אובדן העלולים להיגרם תוך כדי ביצוע העבודות לגופו או לרכושו של כל אדם. ביטוח הקיים גם בתקופת הבדק. כמו כן התחייבה החברה לשפות את משרד הבינוי והשיכון לו יחויב בפיצוי.

לדברים אלו השיב העד מטעם חברת תוראב מר פאדי בטחיש בתצהירו שחברת תוראב שימשה רק כקבלן מבצע בפרוייקט, דהיינו פעלה כגורם ביצועי בלבד, בהתאם לדרישותיה והנחיותיה של מדינת ישראל, הגורם התכנוני בפרוייקט ועשתה זאת ללא כל דופי. ככל שנפלה טעות כלשהי בבניית הפרוייקט, מדובר בליקוי תכנוני ולא בליקוי ביצועי, ומכאן שהאחריות היא על המזמין. מכל מקום נטען, שעל פי החוזה קיים גורם מפקח מטעם המדינה, וכל העבודה שבוצעה, קיבלה את אישור המדינה, ואת אישור המתכנן של המפקח. עוד הוסף שהעבודה תחשב כמושלמת לאחר קבלתה ללא הסתייגות על ידי הבודק, המפקח והמתכנן, דבר שנעשה עוד קודם לתאונה.

מר פאדי בטחיש, אישר בעדותו שחברת תוראב התחייבה כלפי משרד הבינוי והשיכון לבנות גן בטיחותי ותקין. לשיטתו הגן נעשה בהתאם לתקן ודי בכך. העד הוסיף שהם התקשרו עם חברת עדי הדר, שהיו המפקח הצמוד יום יום בשטח ואמורים היו להתריע אם יש משהו מסוכן. העד הסכים שקיימת לתוראב אחריות כלפי קבלני משנה מטעמה, והסביר שזה לא נהוג שהחברה מעירה למשרד השיכון, כמזמין, אלא אם היא רואה משהו זועק. העד הסביר שהם מעירים רק כשהם רואים משהו לא נכון מבחינת בטיחותית, דברים שיכולים להיות מסוכנים, דבר שיכול לפגוע באנשים, למשל מדרון חזק ומכל מקום לא יכולים לנקוט בשום צעד על דעת עצמם. לטענת העד הבעיה היא בגוף הקרוסלה ולא באיך היא הותקנה, ומכאן שמדובר בבעיה תכנונית.

בכל הכבוד, קשה לקבל גישה זו. החובה שלקחה על עצמה חברת תוראב לספק גן בטיחותי משמעה, בטיחותי בכל היבטיו וחלקיו. העובדה שרצפת מתקן אינה בטיחותית, הינה בעיה שנמצאת גם באחריות חברת תוראב וחובה על חברת תוראב ועל מי שהועסק מטעמה לאתר את הכשל ולהתריע עליו, בין ישירות ובין באמצעות קבלני המשנה מטעמה.

הגם שעל פי החוזה בין חברת תוראב לבין המדינה, העבודות נעשו בפיקוח צמוד של המדינה ובהתאם לכתב הכמויות נדרשה החברה לספק קרוסלה נגישה, מסוג ודגם מסויים (פריט 02.42.05.0930), הרי שחובת חברת תוראב היה לוודא שמדובר במתקן בטיחותי וככל שנדרשת התאמה לדאוג לעשותה.

35. בעניין חלקה של תוראב יש להבחין בין ההודעה לצד שלישי שהוגשה על ידי המדינה לבין זו שהוגשה על ידי העירייה, שכן תוראב חתמה על חוזה עם המדינה, והיא חייבת כלפי המדינה גם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

בחבות חוזית, לרבות חובת שיפוי של המדינה על פי החוזה גם בהתאם לפקודת הנזיקין (ראו סעיפים 17 (1) ו-21 לחוזה עם המדינה).

בסעיף 17 (1) לחוזה נרשם ש"הקבלן יהא אחראי לכל נזק או אובדן שיגרמו תוך כדי ביצוע המבנה, עקב רשלנותו או בגין הפרת דרישות חוזה זה, שגרמה לנזק, לגופו או לרכושו של אותו אדם כלשהו וינקוט בכל האמצעים המעשיים למניעתם".

בנוסף תוראב אף התחייבה התחייבות חוזית מפורשת לפיה במידה ומזמינת העבודה, תידרש לשלם פיצויים לצד ג' הרי שאז הקבלן ישפה את מזמינת העבודה בגין סכום זה – כך בסעיף 21 לחוזה נרשם: "הקבלן אחראי כלפי כל צד שלישי במידה שאחריות כזאת מוטלת עליו לפי פקודת הנזיקין (נוסח חדש) או לפי כל דין אחר, לנזקים שיגרמו תוך כדי ביצוע המבנה ובקשר לכך. אם המזמין יידרש לשלם לצד שלישי פיצויים כלשהם, מתחייב הקבלן להחזיר למזמין את הסכום שישולם על ידו ואותו סכום יראוהו כחוב המגיע למזמין מהקבלן לפי חוזה זה".

בנוגע לתנאים מסוג זה בחוזים דומים בין מזמין לקבלן, הביע בית המשפט לא פעם את עמדתו שיש לפרשם בצמצום אולם יש להתחשב בנוסחם ובכוונת הצדדים לחוזה. כך ברע"א 3740/07 זוגלובק בע"מ נ' פארס נג'אר (16/1/08), קבע כבוד השופט רובינשטיין, שיש לפרש סעיפים מסוג זה ככאלה שמתייחסים לאחריותו הישירה של הקבלן, ואין מטרתם ליצור מנגנון שיפוי. מדובר בסעיפים שנועדו להגן במקרה שהמזמין יתבע בשל נזקים שתגרום עבודת הקבלן בגין אחריות שילוחית, שאז יוכל לטעון, כי הוא מצידו עשה ככל שיכול על מנת לוודא שפעולותיו של הקבלן התבצעו תוך שמירה על כללי הבטיחות.

בית המשפט הבחין בין שני מקרים שנדונו בפסיקה האחד בע"א 971/90 חרושת ברזל פתח תקוה בע"מ נ' סמרי יוסף (24/8/92) שם הוזכרה בתניית השיפוי תביעה לפי פקודת הנזיקין באופן מפורש, ותנייה כזו עשויה להיות תקפה ולהטיל את מלוא החבות על הקבלן מכוח החוזה, לעומת ע"א 119/90 סולל בונה נ' י' שרף צינורות בע"מ (3/1/94), שם לא הוזכרה במפורש תביעה לפי פקודת הנזיקין בתפקידו של קבלן המשנה ככזה (אלא במקרה בו קבלן המשנה משמש כקבלן ראשי), או אז קבע בית המשפט, שהכוונה לשיפוי בתביעה בעילת אחריות שילוחית בלבד. בית המשפט עמד על כך, כי מדיניותו, כמו גם מדיניות בית המשפט המחוזי שדן בעניין מפי כב' השופטים סוקול ועמית, היא לפרשנות מצמצמת ודוקנית של תניית שיפוי משיקולי מדיניות שיפוטית. בית המשפט הוסיף, שגם מההיבט המוסרי אין מקום לפטור את המזמין.

לשון תניית השיפוי בענייננו ברורה והיא כוללת פיצוי בו תחוייב המדינה לפי פקודת הנזיקין, בגין רשלנותו של הקבלן או הפרת דרישות החוזה, וכן בסעיף השיפוי מוזכרת באופן מפורש תביעה לפי פקודת הנזיקין. משכך, נטל על עצמו הקבלן חובת שיפוי מפורשת של המדינה, ויש לתת תוקף להסכם בין הצדדים. משכך, על חברת תוראב לשאת במלוא חלקה הנותר של המדינה ולהשיב לה כל סכום שתשלם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

לעומת זאת כלפי העירייה אחריות תוראב היא אחריות של קבלן ראשי בפרוייקט, תוראב לא חתומה עם העירייה על חוזה, ולא קיימת לה חובת שיפוי, ואולם תוראב התחייבה בחוזה לספק לעירייה גן משחקים תקין ובטיחותי וקיימת לה חובת זהירות כלפי העירייה שהופרה. הפרת חובה זו מקנה לעירייה זכות לפעול לקבלת שיפוי מחברת תוראב, לפיכך **תוראב תשיב לעירייה 20% מכל סכום שתשלם לתובעים.**

36. מדינה הגישה הודעות צד ג' גם נגד חברת פטוריו החברה שהייתה אחראית על ההצללה במקום, וחברת מנורה כמי שביטחה אותה במסגרת אישור קיום ביטוחים ופוליסת ביטוח. אדון באחריות כל אחד מן הגופים.

אחריות חברת ההצללה

37. המדינה טוענת שהתובעים טענו בכתב התביעה גם להעדר הצללה מספקת ומשכך, מאחר שחברת פטוריו הייתה חברת ההצללה, והייתה חייבת בהצללה מספקת, הרי שגם היא אחראית להתחממות המתקן בהעדר הצללה.

38. מר אסף אורן, העד מטעם חברת פטוריו פרט בתצהירו שהחברה נשכרה על ידי תוראב, לצורך עבודות הצללה בהתאם למפרט שנערך על ידה. החברה ביצעה את עבודות ההצללה, בהתאם למפרט. מערכת ההצללה נמסרה בחודש נובמבר 2014, כחצי שנה עובר לאירוע התאונה, ואושרה על ידי כל הגורמים. העד הוסיף והדגיש שחברת פטוריו לא נשכרה לביצוע עבודות תחזוקה בנוגע למערכות ההצללה, ונותק הקשר הסיבתי בין העבודות שביצעה לבין האירוע.

39. באישורי מכון התקנים עליהם נסמכו הנתבעות והצדדים האחרים מהחל ועד כלה, נקבע בבדיקה שנעשתה בתאריך 4/12/14 שקיימים באתר עמודי הכנה להצללה ואולם טרם קיבעו את סככות ההצללה. גם בתאריך 5/8/15 נכתב אותו הדבר. הווה אומר, ככל שחברת פטוריו התקינה את ההצללה כפי שנטען ולא נסתר על ידי העד בתצהירו, ההצללה הוסרה או לא הייתה קיימת בעת ביקור מכון התקנים.

העד מטעם חברת עדי הדר, מר אוסטרובסקי טען שמדובר היה בכיתוב מוטעה, ואולם חברת עדי הדר או כל גורם אחר, לא טרח להוכיח שאכן הייתה הצללה במועד האירוע. חלק מן העדים טענו שההצללה הורדה בחורף על מנת שלא תפגע ממזג האוויר. האם הורדה, מתי הורדה ועל ידי מי הורדה לא הוכח.

40. למותר לציין שצד שמגיש הודעת צד שלישי, אמור גם להוכיח אותה, ובהעדר הוכחה שרשתות ההצללה היו מתוחות במקום, היכן היו מתוחות וכיצד אם הייתה הצללה במקום נגרמה התאונה, ובהעדר ראיה למחדל כלשהו של חברת ההצללה, לא ניתן לחייב את חברת פטוריו במסגרת תביעה זו. משכך ההודעה לצד שלישי שהוגשה נגדה נדחת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

קיומה של פוליסת ביטוח ואחריות חברת מנורה

41. נוכח הקביעות שקבעתי בעניין אחריותו של הקבלן, וחובתו לשפות את המדינה אין צורך לדון באחריות חברת מנורה. על אף האמור, פטור בלא כלום אי אפשר, ומכל מקום ככל שלא תתקבל דעתי בעניין אחריותה של תוראב, ראוי להתייחס גם לסוגיה זו בקצרה.

42. אין מחלוקת שחברת תוראב החליטה שלא להפעיל את פוליסת הביטוח בחברת מנורה, אלא הפעילה את הפוליסה בנוגע לאחריות מוצר הקיימת לה בחברת הראל. המדינה טוענת שבכך אין כדי לשנות מזכותה של המדינה לקבל שיפוי בהתאם לפוליסה הקיימת לה בחברת מנורה.

43. בטענת המדינה יש ממש, במסגרת החוזה בין חברת תוראב לבין המדינה, התחייבה תוראב לבטח את המדינה במסגרת ביטוח ראשוני, ואף קיימה. להסכם בין השניים צורף אישור קיום ביטוחים, ובו אישור של חברת הביטוח מנורה, המופנה למדינת ישראל לפיו נערכו ביטוחים בקשר לעבודות במקום האירוע, כאשר הפוליסות בתוקף מתאריך 3/10/13 ועד ליום 30/4/15 כולל כיסוי של תקופת תחזוקה, בדק ותיקונים בת 24 חודשים שתחילתם מתאריך טופס מסירה סופי של קיום העבודות. על פי אישור קיום הביטוחים, גובה ההשתתפות העצמית הוא 0 (נספח 4 לתצהיר העד מטעם המדינה).

עיון באישור קיום הביטוחים מעלה, שבעניין תוקף הפוליסה קובע סעיף 1.1 – "הפוליסות תהיינה בתוקף מתאריך 3/10/2013 עד 30/4/2015 והן תוארכנה לתקופות נוספות לבקשת הקבלן ו/או המזמין עד תאריך טופס מסירה סופי של העבודות. הפוליסות כוללות גם כיסוי של תקופת תחזוקה, בדק ותיקונים שתחילתם בתאריך טופס מסירה הסופי של העבודות". אין חולק שבמועד האירוע תקופת הבדק לא חלפה, כאשר תאריך השלמת המבנה בהתאם תעודת השלמת המבנה הינו 27/1/2015.

סעיף 3 באישור קיום הביטוחים עניינו ביטוח אחריות כלפי צד שלישי. בסעיף 3.1 נקבע שהביטוח מבטח אחריות כלפי צד שלישי על פי דין של המזמין, הקבלן, עובדיו, קבלני משנה ועובדיהם ו/או מי מטעמם בגין אובדן או נזק שיגרם לצד שלישי כלשהו, נזקי גוף או רכוש עקב פעילות כלשהי הקשורה במישרין או בעקיפין לביצוע העבודות ו/או בקשר עימן. בנוסח נוסף שצורף, שהינו נוסח חתום תוקן בכתב יד, בלא חתימה לצד התיקון, במקום פעילות כלשהי הקשורה לביצוע העבודות "פעילות כלשהי הקשורה במישרין או בעקיפין לביצוע העבודות בהקשר לחוזה".

עוד נקבע בסעיף 5.2 לפרק 5 לאישור קיום הביטוחים שהוראות נספח זה עולות על האמור בפוליסות במקרה של סתירה בין הוראות נספח זה לבין הוראות הפוליסות יגברו הוראות הנספח.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

לראיות חברת מנורה, צורפו הוראות פוליסה שלא הוכח שהיא הפוליסה הרלוונטית שכן מדובר בפוליסת עבודות קבלניות אשר מתייחסת בסעיף 1 לחברת ביטוח "כלל", בסעיף ד', נקבע שאם צוינה ברשימה תקופת תחזוקה אזי בכפוף לכל תנאי, חריג וסעיפי הפוליסה יחול הכיסוי בתקופה זו בשלוש אפשרויות. לענייננו רלוונטית האפשרות הנקובה בסעיף 2 בה נקבע, שהכיסוי יחול על אבדן או נזק לעבודות הפרוייקט או **חבות בגין נזק לגוף** או לרכוש צד שלישי שאירעו בתקופת התחזוקה כתוצאה ממקרה ביטוח על-פי פרק א', שארעה בתקופת הביטוח.

בהתאם לפרק א', שעניינו ביטוח רכוש "**מקרה ביטוח**" הוא "**אבדן או נזק פיזיים פתאומיים ובלתי צפויים מראש באתר העבודה לפרוייקט או לחלק ממנו מסיבה כלשהי אשר אינה מוחרגת על פי חריגי הפוליסה**". אכן פרק א', מדבר על ביטוח רכוש בלבד, ואולם סעיף 2 מדבר במפורש על נזק גוף, ומשכך לכאורה, בתקופת התחזוקה מכוסה גם נזק גוף, העונה על הגדרת "**מקרה ביטוח**". המקרה שארע הוא מקרה בלתי צפוי מראש בתקופת התחזוקה הקשור לתכנון וחומר לקויים, ומכאן שלכאורה הוא מכוסה בפוליסה.

44. חברת מנורה החליטה שלא להעיד עדים מטעמה ובחרה להפנות לסעיפי הפוליסות בלבד, כאשר לטעמה לא מתקיימת אף אפשרות בגדרה יכול להתקיים ביטוח וזאת על פי סעיפי הפוליסה הפרטניים. חברת מנורה בחרה שלא להתמודד עם סעיף 5.2 לאישור קיום הביטוחים, הקובע שהוראות הנספח עולות על האמור בפוליסה ובמקרה של סתירה יגברו הוראות הנספח או עם אישור קיום הביטוחים באופן כלשהו.

על פי אישור קיום הביטוחים המופנה למדינת ישראל, שהוראותיו הן הקובעות כלפי מדינת ישראל, תקופת הביטוח כוללת תקופת בדיק של 24 חודשים, על פי אישור קיום הביטוחים קיים כיסוי לצד שלישי בגין פעילות כלשהי הקשורה במישרין או בעקיפין לביצוע העבודות בקשר לחוזה.

שעה שנקבע שהעבודות בקשר לחוזה בוצעו בצורה רשלנית, מכיוון שתוראב לא טרחה לוודא את בטיחות הקרסולה. מדובר לא רק בתכנון לקוי אלא בביצוע העבודות בהקשר לחוזה באופן לקוי, ומכאן שחברת מנורה שביטחה את מדינת ישראל במסגרת אישור קיום הביטוחים חייבת לשפות אותה על כל סכום בו תחוייב. באישור קיום הביטוחים קבוע שסכום ההשתתפות העצמית הוא 0 (סעיף 1.3.2 בטבלת הכיסויים) ומכאן שלא קיימת השתתפות עצמית.

טענת חברת מנורה שמדובר בחבות חוזית של חברת תוראב אינה מבוטחת, אינה סבירה בשים לב שבפוליסה נקבע באופן מפורש, שהיא כפופה לחוזה וגם באישור קיום הביטוחים צוין שהוא נערך בהתאם לחוזה בין המדינה לקבלן.

העובדה שחברת תוראב בחרה להפעיל ביטוח אחר, אין בה כדי לשנות שכן לפי סעיף 5.13 לאישור קיום הביטוחים, אישור קיום הביטוחים הוא ביטוח ראשוני ללא זכות של מנורה לדרוש השתתפות בביטוח אחר ככל שקיים. למדינה זכות להפעיל את הביטוח הקיים לה חברת מנורה. לא יתכן לקבוע שהמבוטח העיקרי יחליט אם להפעיל את הביטוח אם לאו, שעה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

שנעשה ביטוח לטובת המדינה, הרי שהמדינה היא מבוטח נוסף וביכולתה להפעיל את הפוליסה גם אם חברת תוראב בחרה שלא לעשות כן.

חשוב להדגיש שחברת מנורה מעולם לא שלחה למדינה מכתב דחיית כיסוי ביטוחי אלא הפנתה אותו לחברת תוראב, ומכאן שספק אם בידה בכלל להעלות טענות שלא העלתה במכתב דחייה שמעולם לא נשלח לאחד המבוטחים על פי הפוליסה.

בנסיבות אלה גם אם ניתן לטעון למחלוקת בעניין פרשנות הפוליסה, ואישור קיום הביטוחים, הרי שיש להעדיף פרשנות לטובת המבוטח. חברת מנורה בחרה להעניק ביטוח משמעותי עם תנאים ייחודיים במסגרת אישור קיום הביטוחים, לרבות לתקופת התחזוקה, ולקבוע שתנאים עדיפים ומכאן שעליה לעמוד בתנאים שקבעה.

מכאן, שלו הייתה מדינת ישראל נדרשת לשלם סכום כלשהו, על חברת מנורה היה לשפותה.

45. העירייה שלחה הודעות צד שלישי כלפי המדינה, כלפי הוריו של הקטין וכלפי חברת עדי הדר. אדון עתה בהודעות אלה.

הודעת צד שלישי מטעם העירייה נגד המדינה

46. חלוקת האחריות בין המדינה לבין העירייה נדונה והוכרעה לעיל בשים לב לכל הנסיבות. לא הייתה ואין כל סיבה לשלוח הודעת צד שלישי למדינה, כאשר המדינה והעירייה הן צד להליך וכאשר לא קיימת חבות נפרדת ביניהן כגון חבות חוזית.

כפי שנקבע לעיל, העד מטעם העירייה אישר שהעירייה הייתה מעורבת בכל שלבי הפרויקט ומכאן שקיימת לה אחריות כפי שנקבע, מה גם שיש יסוד להניח שבעת התאונה הייתה לעירייה החזקה והשליטה במקום ועובדה היא, שהיא זו שסגרה את המתקן, דאגה לתקנו ופתחה אותו לציבור לאחר מכן. בנסיבות העניין, הודעת הצד השלישי כלפי המדינה נדחית.

הודעת צד שלישי מטעם העירייה נגד הורי הקטין

47. בשים לב לגילו של הקטין, ממילא ניתן היה לדון ולהכריע בסוגיית האשם התורם ההורי במסגרת ההליך גופו ולא היה צורך בהודעת צד שלישי נפרדת. כפי שקבעתי לעיל, אין מקום להשית על הורי הקטין אשם תורם. משכך, אין גם מקום לקבל את ההודעה לצד שלישי שהוגשה ולא היה מקום להגישה כלל. ההודעה לצד שלישי נגד ההורים נדחית.

הודעת צד שלישי מטעם העירייה נגד חברת עדי הדר

48. העירייה טוענת שחברת הפיקוח שנשכרה על ידי משרד השיכון ולא על ידי העירייה התרשלה שכן היה עליה לפקח ולוודא שמוקם גן בטיחותי עם מתקנים בטיחותיים ולא לאפשר את הקמת הקרוסלה ללא חיפוי. כמו כן חברת הפיקוח הייתה צריכה לפנות לכל הגופים בשטח ולהתריע שהמתקן לא היה בטיחותי. העירייה מדגישה את עדותו של העד מטעם המדינה לפי תפקידה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

של חברת עדי הדר היה תיאום, תכנון, הכנת מכרז, פיקוח צמוד מסירת הפרויקט לעירייה גמור ובטיחותי. עוד מפנה העירייה לעדויות לפיהם החברה המפקחת הייתה יום יום במקום.

49. חברת עדי הדר טוענת בסיכומיה, כי העירייה חייבת להוכיח שהיא ביצעה מעשה או מחדל שגרמו לנזק ממשי, את מידת הנזק ואת סכום הפיצוי. לטענת החברה אין לעירייה כל יריבות עמה, היא אינה מזמינת העבודה ואין ביניהן יריבות חוזית. לטענת החברה היא הוזמנה לערוך פיקוח הנדסי הא ותו לאו והעירייה אישרה את כל העבודות בפרויקט ואף חתמה על אישור המסירה ובכך אישרה את תקינותו. חברת עדי הדר ממשיכה ומדגישה שהמתקנים אושרו על ידי מכון התקנים.

50. מר גרמדנר העד מטעם המדינה הסביר בעדותו שחברת עדי הדר, היא חלק מלווי הפרויקט מבחינה הנדסית ואם צריך לשאול את השאלות היא יודעת לפנות ליועץ בטיחות למכון התקנים ויש לה חופש פעולה.

העד מטעם חברת עדי הדר מר אוסטרובסקי, העיד שהחברה מבצעת פיקוח צמוד על הקבלן בשטח, מכינה את השטח, כאשר מתקני המשחק זה עניין של חברה עם רשיון לזה ומכון התקנים. העד נשאל אם היה חושב שצריך לרפד את הקרוסלה, היה מעיר לקבלן והשיב בחיוב, והשיב לא עשה את זה, שכן גם היום הוא סבור שלא צריך לרפד אותה ובכלל חשב שהעירייה החליפה אותה. במקביל כפי שכבר פורט לעיל, ניכר מעדותו של העד, שכלל אינו מכיר את המתקן ואת הגיל אליו הוא מותאם, העד טען שילדים אמורים לעלות עם נעליים על המתקן, ולא נראה שבוצעה ביקורת אפקטיבית, אפילו במתן הערות בונות, מזהירות על הצבת שלטים נדרשים. ככל בעלי התפקיד האחרים גם חברת עדי הדר נתלתה בתקן המהווה רק נקודת מוצא והתעלמה מהנחיית התקן שיש לשקול את החומרים מהם עשוי המתקן, אגב טמפרטורות קיצוניות.

על אף האמור עד ציין שלאחר האירוע הם הפסיקו לשווק את הקרוסלה, על מנת שלא יקרה שוב. הווה אומר לחברת עדי הדר, כמפקחת שיקול דעת ולבטח חובה להתריע מפני מתקנים שעשויים להקים סכנה והיא אף מממשת חובה זו כאשר היא מוצאת לנכון לעשות כן.

לחברת עדי הדר, קיימת חובת זהירות מושגית וקונקרטיית כלפי העירייה, שבשטחה אמורים המתקנים להיות מוצבים ושבניית הגן נעשתה לטובתה. החברה הפרה את חובת הזהירות כאשר לא ביצעה את תפקידה.

51. את אחריותה של חברת עדי הדר אני מעמידה על שיעור של 20% ומשמעות הדבר שחברת עדי הדר תשיב לעירייה 20% מכל סכום שתשלם.

52. משהוכרעה שאלת האחריות, יש לדון בגובה הנזק.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

שיעור הנזק

53. הקטין יליד 13/7/14, היה בן 11 חודשים, בעת התאונה שארעה בתאריך 16/6/15.

מיד לאחר האירוע הובא הקטין לקופת החולים, התקבל על ידי האחות בשעה 33:12 ושם תועד שלפני כחצי שעה במהלך משחק בגן שעשועים ניסה לטפס על קרוסלה מברזל ונכווה בשתי ידיו. גב ורגל ימין. בידיים חסר עור ושלפוחיות, כוויה מדרגה שניה וברגל ימין כוויה מדרגה שניה. בהכרה מלאה בוכה.

הקטין נבדק על ידי רופא שתעד: **"היום בשעות הצהריים תוך כדי משחק בגן ילדים, נגע עם שתי כפות ידיים במשטח חם, מייד בכה, מייד כפות ידיים התנפחו, מייד הובא על ידי גננת למרפאתי"**.

בממצאי הבדיקה תועד **"כפות ידיים עם אודם בכל שטח, שלפוחיות כבר נפתחו"**.

הקטין טופל והוריו הופנו להתייעצות עם מומחה בפלסטיקה.

בתאריך 17/6/15 הגיע הקטין לקופת חולים להחלפת חבישה עם הוריו. צויין כוויות בידיים חסר עור, ברגליים פצעים מינימליים.

בהמשך תועדה שיחה טלפונית עם האם בתאריך 17/6/15, לפיה בשעות הערב המאוחרות התחיל עם חום גבוה, הקאות, הופיעה פריחה פנו למיון ואושפז.

בבית החולים תועד שיום טרם קבלתו נכווה בשתי כפות ידיו וחלק דורסלי של כפות רגליו לאחר שזחל על קרוסלה ממתכת בגן משחקים. נבדק בקופת חולים ואובחנו כוויות דרגה 2 בכרית כפות הידיים וכוויות קלות יותר בברך ובכף רגל. נחבש עם ביאפין ותחבושת הוחלפה. לאורך היום התנהג כהרגלו, במהלך הלילה התעורר כאוב, הקיא, במיון אובחנה עליית חום.

בדיקת הקטין העלתה: **"כוויה עמוקה בכרית כפות הידיים, כויה קלה בכף רגל שמאל, בברך כוויות שטחיות קטנות..."**.

בתיעוד הרפואי בבית החולים צוין, שהכוויות נראות נקיות ללא מוגלה וללא סימני זיהום מקומי וכי נחבשו בשנית עם סילברול. בהמשך שהותו במיון הופיעה פריחה אריתמתוטית ממושטת על פני כל הגוף – פנים, בטן, גב וגפיים. הוחל בטיפול אנטיביוטי תוך ורידי ואושפז במחלקת ילדים להמשך טיפול.

עם קבלתו למחלקה נבדק על ידי פלסטיקאי, כוויות דרגה 2 (שלפוחיות פתוחות) בכפות הידיים דו צדדי. ברגליו כוויות שטחיות בלבד. נלקחה תרבית מהכוויה.

עקב החמרת החומים והפריחה הוספו תרופות ביממה השנייה לאשפוז. לאורך האשפוז הוחלפו חבישות וניכר שיפור במצבו הכללי ובכוויות לצד ירידת חום.

תרבית מן הכווה שנלקחה העלתה צמיחה של STAPH – NSSA (מתאים לנשאות עורית).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

במועד שחרורו צוין שהתקבל לאשפוז עקב עליית חום סיסטמי כיממה לאחר כוויות דרגה 2 בכפות ידיים. באבחנה מבדלת – לאור החומים הגבוהים לאחר הכויה והפריחה האריתמטוטית, על מנת לכסות אפשרות בקטרמיה טופל אנטיביוטי. אפשרות נוספות היא זיהום מקומי באזור הכויה – אם כי יש לציין שאזור הכויה היה נראה נקי וללא הפרשה. ייתכן חום לאחר כויה כתוצא המשחרור של פירוגנים, כמו כן יתכן זיהום ויראלי אינטרקורנטי (דהיינו, מחלה שמתערבת או מתפתחת בעקבות מחלה אחרת).

הקטין שוחרר לאחר 5 ימי אשפוז, עם הנחיות להמשך טיפול תרופתי, חבישות והחלפה אחת ליומיים, ביקורת מרפאת פלסטיקה בבית החולים.

לאחר שחרורו הקטין המשיך בהחלפת תחבושות אחת ליומיים בקופת החולים, כך הוריו של הקטין הגיעו להחלפת תחבושות. בתאריך 23/6/15 לאחר השחרור, צוין כוויות בדרגה 2 בשתי הידיים, ללא הפרשה אדמומיות. ההורים הודרכו על שמירה על הגיינה והחלפת חבישה ביד ימין שלוש החלפות ביום, ביד שמאל פעם ביומיים.

הקטין ביקר עם הוריו בקופת החולים בתאריכים 25/6/15 ו- 27/5/15 אז צוין שכפות ידיים נראות בשיפור משמעותי, רקמה ורודה ללא סימני זיהום. עדיין בוצעה חבישה לכוויות. ההורים הודרכו להמשך טיפול בבית.

לאחר האירוע פורסמו מספר כתבות בעיתון, באחת מהן צוטטה הרופאה שטיפלה בתובע בבית החולים באומרה שלא נתקלה עדיין במקרה קיצוני מסוג זה שעלול לסכן חיים.

54. התובעים טוענים לנזק של כאב וסבל, הוצאות רפואיות, הוצאות נסיעה, עזרת צד שלישי, הפסדי שכר של ההורים, פיצויים עונשיים והוצאות משפט.

55. הנתבעות והצדדים האחרים טוענים שבהעדר חוות דעת רפואית, מצבו הרפואי של התובע כלל לא הוכח, כן לא הוכח הקשר הסיבתי בין אשפוזו לבין התאונה ואף לא הוכחו הנזקים ואם בכלל מדובר בנזק של אלפי שקלים בודדים.

56. אכן לא הוגשה חוות דעת רפואית בתיק, ומשכך אין בידי בידי התובעים לטעון לנכות צמיתה, ואף לא להוכיח טענות שברפואה. יחד עם זאת, המסמכים הרפואיים שהציגו התובעים ולא נסתרו, מלמדים שעקב התאונה נגרמו לקטין כוויות בשתי כפות הידיים בדרגה-2, שהצריכו טיפול ומעקב. ניתן להעלות על הדעת איזה סבל וכאב נגרם לתינוק כל כך קטן, שלא מסוגל להבין מה ארע ואת פשר הכאב והטיפולים. ניתן גם לקבוע במאזן הסתברויות, שמחלת הקטין כתוצאה מחיידק, ואשפוזו היו קשורים לתאונה אם באופן ישיר לכוויות ואם בשל החלשת מערכת החיסון, כפי שצינו הרופאים מפורשות במסמכים הרפואיים. חשוב להדגיש שהמסמכים הרפואיים התקבלו לתיק ללא כל התנגדות ומשכך הם מהווים ראיה לתוכנם.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

מדובר ללא ספק בחווייה מטלטלת לקטין ולהוריו, כאשר ביקור תמים בגינה מסתיים באשפוז ומגיע לכדי סכנת חיים, רק בשל נגיעה במתקן משחקים שהוצג כמתקן מתאים לגילו. עצם החוויות כלשעצמן שהצריכו חבישה ממושכת, ותהליך ההחלמה שללא ספק לווה בכאב ובתסכול של הקטין והותיר עליו את חותמו למשך חודשים ארוכים כפי שתארו ההורים בתצהיריהם, מצדיק פסיקת פיצוי משמעותי.

בעת שקילת הנזק הלא ממוני, ראוי לתת ביטוי לתהליך ההחלמה הקשה שעבר הקטין, לכאבים מהם הוא סבל, כאשר העובדה שהתובעים לא הכבירו את נזקיהם בטענה לקיומה של נכות צמיתה אינה מצדיקה להמעיט ברמת הסבל בתקופת ההחלמה ובפסיקת פיצוי הולם.

בנסיבות העניין, אני מעמידה את הפיצוי בגין הנזק הלא ממוני על 36,000 ₪.

57. אשר לעזרת צד שלישי והוצאות – מצבו של הקטין לאחר התאונה, הצריך עזרת צד שלישי משמעותית מהוריו החורגת מעזרה רגילה וללא ספק נרמו להם הוצאות בין של תרופות ומשחות ובין של נסיעות לצורך ביקורות וטיפולים רפואיים.

ההורים ללא ספק לא משו ממיטת בנם בבית החולים וגם לאחר מכן בבית, כאשר ידיו של הקטין חבושות וכואבות נאלצו לטפל בו באופן אינטינסיבי יותר מאשר נדרש לטפל בתינוק בגילו. בנסיבות העניין, אני מעמידה את הפיצוי בראש נזק זה, על סכום של 3,000 ₪.

58. אשר להפסדי שכר להורים – ההורים הוכיחו באמצעות תלושי שכר שצרפו לראיותיהם שנאלצו לקחת ימי חופש ומחלה בשל מצבו של הקטין. מתלושי השכר שצרפו ההורים עלה שבחודש התאונה, שהאם ניצלה 7 ימי מחלה ו- 4.16 ימי חופשה ואף נוכו ממשכורתה 500 ₪ בגין ניצול ימי מחלה. האב ניצל 4 ימי מחלה. שווי יום עבודה של כל אחד מההורים הינו כ- 450 ו- 470 ₪ בהתאמה.

הפסיקה מכירה בפיצוי בגין ימי מחלה או חופשה שנאלץ תובע או צד שלישי לקחת בעקבות תאונה, שעה שימי מחלה וחופשה הם נכס, ושעה שנטילתם עשויה להביא למחסור בעתיד לבוא, או להעדר זכות פדיון בבוא היום (ראה: עא 587/89 רוזנשטיין שאול נ' רפאל כהן (12/12/93)).

במקרה דנן, ניכר מתלושי השכר שהוצגו להורים לא היו ימי מחלה רבים ובהחלט גריעת ימי המחלה יכלה להביא לפגיעה כספית בהם והא הראיה שכבר בחודש התאונה הורד לאם שכר בגין נטילת ימי מחלה. גם ניצול ימי החופשה על ידי האם, מצדיק פיצוי, שכן ברי שהדבר נעשה על חשבון חופשה שנתית ועל מנת שלא יורדו לה כספים נוספים מן השכר.

בהתאם למירב הפסיקה, ההורים אינם זכאים לפיצוי מלא בגין ימים אלה, אך בהחלט ניתן לפסוק סכום גלובלי סביר. בנסיבות העניין, אני מוצאת לנכון לפצות את ההורים בסכום גלובלי בשיעור של 4,000 ₪.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

59. התובעים טענו עוד לפיצויים עונשיים, ואולם פיצויים עונשיים הוא ראש נזק שהיה צורך לטעון לגביו בכתב התביעה ולשלם בעבורו אגרה, דבר שלא נעשה, ומכאן שלא ניתן להעתר לבקשה. גם לא התרשמתי מהתנהלות המצדיקה פסיקת פיצויים כאלה.

60. אשר להוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין, אכן ניהול המשפט ללא ספק גרם לתובעים הוצאות יתרות, והצריך עבודה משמעותית מצד בא-כוחם. בנסיבות העניין נכון לשפות את התובעים על ההוצאות שנגרמו להם. אני פוסקת לתובעים סך של 2,500 ₪ בגין הוצאות משפט ושכר עדים כאשר סכום זה כולל גם את החזר האגרה. בשים לב לעבודה שנדרשה, שלוש ישיבות הוכחות ושעות רבות של דיונים, אני מעמידה את שכר טרחת עורך הדין על סך כולל של 18,000 ₪

סוף דבר

61. לאחר שמיעת העדויות ודיון בכל טענות הצדדים, באתי לידי מסקנה שעלה בידי התובעים להוכיח את תביעתם.

בדיעבד הסתבר שהנתבעות והצדדים האחרים ניהלו הליך מיותר, שהוצאותיו עלו עשרת מונים על הפיצוי שהוצע מלכתחילה, ולקח בחשבון את סיכוני וסיכויי התביעה. זכותם כמובן לנהל הליך וחובתו של בית המשפט לדון בו, אך ניתן היה לצפות שהדבר יעשה במקרים המתאימים המצדיקים זאת ומקרה זה לא היה אחד מהם (לעניין מידתיות ניהול הליך במקרה מעין זה ראו עניין עיריית הרצליה, סעיף 86 ואילך).

62. אחר כל האמור לעיל, נקבע כדלקמן:

התביעה העיקרית מתקבלת

הנתבעות תשלמנה לתובע סך של 45,500 ₪, בצירוף שכר טרחה בשיעור כולל של 18,000 ₪ בחלוקה שווה.

הכספים שנפסקו, בניכוי שכר טרחה, עזרת צד שלישי והוצאות, יופקדו בחשבון או בהשקעה סולידית על שם הקטין, בהתאם להוראות תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-2000, ובהתאם להחלטת אפוטרופסי הקטין, ישמשו לטובתו עד לבגרותו והיתרה תועבר לחזקתו עם הגיעו לבגרות.

הודעות צד ג' שהוגשו על ידי המדינה והעירייה נגד חברת שעשועים וספורט – מתקבלות

חברת שעשועים וספורט תשלם לכל אחת מן הנתבעות 50% מכל סכום ששילמה וכן תישא בחלקה ביתרת האגרה בגין כל אחת מהודעות צד שלישי שהוגשו. מעבר לכך, ובשים לב לניהול הליך לא מידתי על ידי כל אחד מן הצדדים לא נפסקים סכומים נוספים בגין הוצאות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18

הודעות צד שלישי שהוגשו על ידי המדינה והעירייה נגד חברת תוראב מתקבלות

חברת תוראב תשיב למדינה את יתרת הסכום ששילמה ותשא ביתרת חלקה באגרה במסגרת הודעת צד שלישי שהגישה המדינה.

חברת תוראב תשיב לעירייה 20% מן הסכום שתשלם ותשא ביתרת חלקה באגרה במסגרת הודעה לצד שלישי שהגישה העירייה.

הודעה לצד שלישי והודעה לצד רביעי שהגישה המדינה נגד חברת פטוריו נדחות.

המדינה תשא בשכר טרחה והוצאות חברת פטוריו בסך 4,000 ₪.

הודעה לצד שלישי שהגישה המדינה נגד חברת מנורה נדחית

בנסיבות העניין, כאשר סביר לקבוע שהיה כיסוי ביטוחי וראוי שחברת מנורה הייתה לוקחת על עצמה את הייצוג, דבר שהיה מפשט את ההליך, אין צו להוצאות.

הודעה לצד שלישי שהגישה העירייה נגד המדינה נדחית ללא צו להוצאות, זאת בשים לב להכרעה שניתנה בנוגע לחלקן של כל אחת מן הנתבעות.

הודעה לצד שלישי שהגישה העירייה נגד הורי הקטין נדחית זאת לאור כל האמור לעיל. בשים לב לסכומי הפיצוי וההוצאות שכבר נפסקו אין צו נוסף להוצאות.

הודעה לצד שלישי שהגישה העירייה נגד חברת עדי הדר מתקבלת

חברת עדי הדר תשיב לעירייה 20% מכל סכום שתשלם ותשא ביתרת חלקה באגרה. בנסיבות העניין ובשים לב לניהול הליך לא מידתי על ידי כל הצדדים, לא נפסקות הוצאות נוספות.

הודעות לצדדים רביעיים שהגישה המדינה היו מיותרות מלכתחילה שעה שגם המדינה וגם העירייה היו מלכתחילה צד להליך וכל צדדי ד' צורפו כבר על ידי המדינה כצדדי ג'. הודעות אלה נדחות.

הסכומים כולם ישולמו בתוך 30 יום שאם לא כן ישאו ריבית והצמדה עד למועד התשלום בפועל.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 60 ימים.

פסק הדין מותר בפרסום בהעדר שמו של הקטין ופרטים מזהים.

ניתן היום, ז' אדר א' תשפ"ב, 08 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.

אורלי מור-אל, שופטת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 71866-07-18